

Www-sivut Saariharjun kylälle

Tiina Saarijärvi

Kaupan ja kulttuurin toimialan opinnäytetyö
Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma
Tradenomi

TORNIO 2013

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Tietojenkäsittely

Koulutusohjelma:	Tietojenkäsittely
Opinnäytetyön tekijä:	Tiina Saarijärvi
Opinnäytetyön nimi:	Www-sivut Saariharjun kylälle
Sivuja (joista liitesivuja):	48 (3)
Päiväys:	21.11.2013
Opinnäytetyön ohjaaja:	Yrjö Koskeniemi
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja tehdä kotisivut Saariharjun kylälle. Sivusto tehtiin Internetistä saatavalla ilmaisella Google Sites -palvelulla. Tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin tällainen ilmaisalusta soveltuu tämän tyyppisen sivuston tekemiseen: saako sillä toteutettua kaikki halutut ominaisuudet vai joudutaanko joistakin ominaisuuksista luopumaan sivuston rajallisen käyttömahdollisuuden takia.</p> <p>Teoriaosuudessa tutustuin sivuston suunnitteluun käytettävyyden näkökulmasta: mitä seikkoja on otettava huomioon sivuston suunnittelussa ja rakentamisessa, jotta sivusto olisi mahdollisimman käyttäjäystävällinen. Oppimiani käytettävyyteen vaikuttavia asioita sovelsin Saariharjun kylä -sivuston suunnittelussa ja teossa.</p> <p>Saariharjunseudun kylätoimikunnan ehdottomana vaatimuksena oli, että sivuston tekeminen ja tuleva ylläpito ei aiheuta kustannuksia. Tästä syystä sivuston alustana käytettiin Internetistä saatavilla olevaa ilmaista Google Sites -palvelua. Opinnäytetyössäni tutustuin ensin muutamiin erilaisiin ilmaisalustoihin ja valitsin niistä sivuston tekemiseen käytettävän alustan. Sivuston sisällöntuotantoon ja sivuston sisällön suunnitteluun osallistui useita Saariharjun kyläläisiä, muun muassa kokoamalla historiatietoja ja valokuvia sivustolle laitettavaksi. Sivuston teon loppuvaiheessa laadin pienimuotoisen käytettävyydestin, jonka teetin kolmella testihenkilöllä.</p> <p>Sivuston tekeminen onnistui erinomaisesti Google Sites -palvelulla, eikä mistään ominaisuudesta jouduttu luopumaan käyttörajoitusten vuoksi. Käytettävyydestin mukaan sivuston suunnittelussa oli onnistuttu melko hyvin, ja vain muutamia parannettavia asioita tuli esiin testin aikana. Lopputuloksena olivat hyvin toimivat kotisivut Saariharjun kylälle.</p>	
<p>Asiasanat: Käytettävyys, www-sivut, Google-dokumentit, Google, järjestelmäarkkitehtuuri</p>	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Information technology

Degree programme:	Bachelor of Information technology
Author:	Tiina Saarijärvi
Thesis title:	Web site for Saariharju village
Pages (of which appendixes):	48 (3)
Date:	21.11.2013
Thesis instructor:	Yrjö Koskeniemi
<p>The objective of this thesis was to plan and build a web site for the village of Saariharju. The web site was made by a free Google Sites service. This research finds answers to the questions of how well this kind of free Web service suits for making a Web site like this, and if it can make all the desired features or do some features need to be waived because of the limited use.</p> <p>The theory part focuses on discussing Web site design from the usability perspective. In other words, the discussion includes the considerations to be taken into account when planning and building a Web site to implement a Web site that is as user friendly as possible. The aspects that I learned about usability were applied when planning and making the Web site for Saariharju.</p> <p>The requirement of Saariharju village committee was that making the Web site and also maintaining it in the future is not to cause any costs. Because of this, I made the Web site to the free Google Sites -Web site service. In my thesis, I first studied some different free Internet Web site services and chose from those the Web site service used here. Many people from Saariharju took part in planning and producing the contents for the Web site, for example by collecting stories of history and pictures. At the end of the process of making the Web site, I made a small-scale test of usability and had three test persons do that.</p> <p>Making the Web site for the village of Saariharju succeeded very well by Google Sites service and there were no features which I would have needed to waive because of the limited use. According to the usability test conducted at the end of the research process, I succeeded well in planning the Web site for Saariharju and there were only a few aspects to be improved. As a result of this research a well-functioning Web site for the village of Saariharju was designed and implemented.</p>	
Asiasanat: Usability, web pages, Google Docs, Google, system architecture	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 KÄYTETTÄVYYS JA KÄYTTÖKOKEMUS	7
3 VERKKOSIVUSTON SUUNNITTELU.....	9
3.1 Hierarkkinen informaatioarkkitehtuuri.....	9
3.2 Hierarkkisen arkkitehtuurin rakentaminen	10
3.3 Visuaalinen hierarkia.....	11
3.4 Navigointi ja linkit	12
3.5 Visuaalinen suunnittelu	13
3.6 Sisällön rakentaminen	14
6 KÄYTETTÄVYYSTESTAUS	15
6.1 Käytettävyydesti.....	15
7 WEB-ALUSTAN VALINTA.....	19
7.1 Nettisivu.org	19
7.2 Suntubi.com	20
7.3 Google Sites.....	22
7.4 Valinta	23
8 SAARIHARJUN KYLÄ –SIVUSTON SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN ...	24
8.1 Sivuston suunnittelu	25
8.2 Sivuston tekeminen	28
9 KÄYTETTÄVYYSTESTIN TEKEMINEN.....	31
9.1 Testisuunnitelma	31
9.2 Testin toteutus.....	32
9.3. Testin tulokset ja analysointi	33
10 POHDINTA.....	41
LÄHTEET	44
LIITTEET.....	45

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni suunnittelen ja toteutan www-sivut Saariharjun kylälle, kylän yhteisten asioiden sekä Saariharjunseudun kylätoimikunnan asioiden tiedotuskanavaksi. Sivujen tarkoituksena on kertoa myös Saariharjun kylästä ja sen historiasta. Teoriaosuudessa tutustun www-sivujen suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvään kirjallisuuteen ennen kaikkea käytettävyyden näkökulmasta. Kerron mitä tarkoittaa käytettävyys, ja miten suunnittelussa sekä toteutuksessa voidaan ottaa käytettävyys huomioon. Sivujen suunnittelua koskien kerron visuaalisen suunnittelun ja sivuston arkkitehtuurin suunnittelusta. Tutustun myös käytettävyydestä testauksen menetelmiin, ja järjestän pienimuotoinen käytettävyydestä testauksen valmiille sivustolle.

Koska www-sivujen tekeminen ei saa kylätoimikunnan päätöksellä tällä hetkellä aiheuttaa minkäänlaisia toteutus- ja ylläpitokustannuksia, sivut on päätetty laatia Internetistä saatavalla ilmaisella web-alustalla, joka sisältää muun muassa tallennustilaa sisällölle. Tutustun opinnäytetyössäni myös Internetistä saataviin ilmaisiin Web-alustasovelluksiin, valitsen 2 - 3 alustan väliltä sivuston toteuttamisessa käytettävän alustan sekä pohdin kuinka ilmaisen alustan käyttö soveltuu tämän tyyppisen sivuston laadintaan ja saako sillä toteutettua kaikki halutut ominaisuudet sivustolle.

Idea sivujen toteuttamisesta syntyi jo pari vuotta sitten. Kylätoimikunnan puheenjohtaja kertoi silloin minulle, että asiasta oli ollut keskustelua kyläneuvostossa ja siellä oli kehoitettu kylä perustamaan omat www-sivut. Tuolloin asia jäi kuitenkin vasta keskusteluasteelle. Asia tuli jälleen mieleeni, kun pohdin aihetta opinnäytetyölleni, ja päätin ehdottaa sivuston tekemistä kylätoimikunnan puheenjohtajalle opinnäytetyönäni. Esitin asian toukokuussa 2013 kylätoimikunnan kokouksessa, jossa se sai laajasti kannatusta ja päätettiin toteuttaa. Kun itselläni on sukujuuret vahvasti kyseisellä kylällä ja olen siellä myös vuosia asunut, on helppo lähteä ideoimaan ja toteuttamaan www-sivuja.

Saariharju sijaitsee Ranuan kunnassa, Etelä-Lapissa. Kylälle on kuntakeskuksesta matkaa 30 kilometriä Posion suuntaan. Vaikka Saariharjulla ei ole enää kauppaa eikä koulua, kylällä on kuitenkin suhteellisen vireä kylätoimikunta ja aktiivisia jäseniä, jotka ovat viime vuosina muun muassa järjestäneet kylän entiselle koululle kesäkirppis- ja kahvilatoimintaa kyläläisten sekä muidenkin kuntalaisten ja kesävieraiden iloksi. Niinpä

www-sivujen tekeminen tulee tukemaan myös tulevien ideoiden ja hankkeiden toteuttamista sekä tiedottamista.

Työ ei ole varsinaisesti hankkeistettu eikä siitä ole toimeksiantoa. Tutkimusmenetelmänä käytän konstruktivistista tutkimusmenetelmää www-sivujen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä kvalitatiivista tutkimusmenetelmää www-sivujen aineiston tiedonkeruussa muun muassa haastatteleamalla kyläläisiä sekä keskustelemalla heidän kanssaan.

2 KÄYTETTÄVYYS JA KÄYTTÖKOKEMUS

Käytettävyys tarkoittaa yleensä sitä, kuinka hyvin jonkin järjestelmän tai verkkopalvelun toimintoja voidaan käyttää haluttuun tarkoitukseen tai tarpeeseen. Varsinaista määritelmää verkkopalvelun käytettävyydelle ei ole olemassa, joten usein käytetään ISO-standardin yleistä käytettävyyden määritelmää, joka vapaasti suomennettuna tarkoittaa *mittaria, jolla mitataan, kuinka käyttökelpoinen, tehokas ja miellyttävä tuote on käyttää oikeassa käyttöympäristössään, kun käyttäjinä ovat sen omat käyttäjät*. (AbcDigi 2001, 84; Sinkkonen, Nuutila & Törmä 2009, 20.)

Käytettävyyteen yhdistetään usein sanat helppokäyttöisyys, opittavuus, tehokkuus, muistettavuus, virheettömyys ja miellyttävyys. Verkkopalvelun käytettävyys saavutetaan, kun kaikki osatekijät on tehty huolella ja kokonaisuus on johdonmukainen ja sopii kyseisen palvelun käyttäjälle, sekä siihen käyttöympäristöön ja tehtävään johon verkkoympäristö on rakennettu. Jokin verkkopalvelu voi sinänsä olla erittäin tarpeellinen, esimerkiksi verkkopankki tai verkkokauppa, mutta jos sillä on heikon suunnittelun takia huono käytettävyys, saattaa itse pankkiin tai niin sanottuun kivijalkamyymälään meno tuntua käyttäjästä mielekkäämmältä kuin hankalan verkkosivuston käyttö. Ainoastaan joitakin ylivoimaisia tai ainutlaatuisia etuja tarjoavan verkkosivuston tai -palvelun käytettävyys voi olla huono ja saada sen anteeksi, koska sitä on pakko käyttää. Näitä palveluja on kuitenkin hyvin vähän, sillä useimmiten palveluille on tarjolla verkossa kilpailevia vaihtoehtoisia palveluita. Ainoastaan joillakin monopoliasemassa olevilla yrityksillä ja palveluilla voi olla niin sanotusti varaa heikompaan käytettävyyteen. (AbcDigi 2001, 84–86; Sinkkonen ym. 2009, 20.)

Krug (2006, 14–16) esittää kirjassaan mielestäni hyviä esimerkkejä siitä, kuinka jopa hyvin pienet seikat vaikuttavat sivujen käytettävyyteen ja aiheuttavat turhia kysymysmerkkejä käyttäjän pään sisällä. Tyypillisiä harmin aiheuttajia ovat esimerkiksi hauskat ja nokkelat tai markkinointihenkiset nimet. Esimerkiksi yrityksen sivulla oleva, vapaista työpaikoista ilmoittava linkki ”Työpaikat” on ihan päivänselvä asia, mutta jos linkin nimeksi laitetaan jotain ihan käsittämätöntä, kuten ”Työllistymismahdollisuudet”, se aiheuttaa välittömästi käyttäjälle ylimääräistä ajattelun aihetta. Muita käytettävyyteen vaikuttavia seikkoja Krugin (2006, 15–16) mielestä ovat linkit ja painikkeet, jotka eivät näytä napsautettavilta, sekä hakukoneet, joissa esimerkiksi niinkin mitätön seikka kuin perinteisesti käytettävä sana ”Haku” korvataan sanalla ”Pikahaku”, saattaa aiheuttaa

käyttäjälle kysymysmerkkejä. Krugin (2006, 11) käytettävyytlaki onkin ”Älä pakota minua ajattelemaan!”, eli www-sivustosta pitää tehdä niin päivän selvä ja selityksiä kaipaamaton, kuin se on inhimillisesti katsottuna mahdollista.

Sinkkonen ym. (2009, 18) kertovat kirjassaan, että käytettävyyden rinnalle on noussut myös vaatimus hyvästä käyttökokemuksesta, josta puhutaan myös käyttäjäkokemuksena (user experience). Kun käytettävyys kuvaa palvelun erästä toivottua ominaisuutta, käyttölaatua, käyttökokemus sen sijaan on käyttäjän kokemuksen laatu: millaista käyttäjästä on käyttää palvelua siinä tilanteessa, jossa hän sitä tarvitsee ottaen huomioon tarpeet, motivaatiot, ennakko-odotukset sekä käyttöpaineet, jotka käyttäjällä on palvelun suhteen olemassa. Käyttökokemukselle ei varsinaisesti ole olemassa määritelmää, mutta Sinkkonen ym. (2009, 23) määrittelevät käyttökokemuksen kirjassaan seuraavasti:

”Käyttökokemuksella tarkoitetaan käyttäjän tuntemuksia hänen käyttäessään palvelua. Tähän tuntemukseen vaikuttavat paitsi itse palvelu ja käyttötilanne, myös käyttäjän vanhat kokemukset ja mielipiteet ominaisuuksista, hyödyllisyydestä, sisällöstä ja tuotteen esillepanosta”.

Sidos käytettävyyden ja käyttökokemuksen välillä on kaksisuuntainen: mikäli käyttäjä pitää kovasti palvelusta ja se on käyttäjälle esimerkiksi visuaalisesti tai sisällöllisesti ainutlaatuinen, hän sietää jonkin verran käytettävyydsvirheitä, mutta vain jonkin verran. (Sinkkonen ym. 2009, 19.)

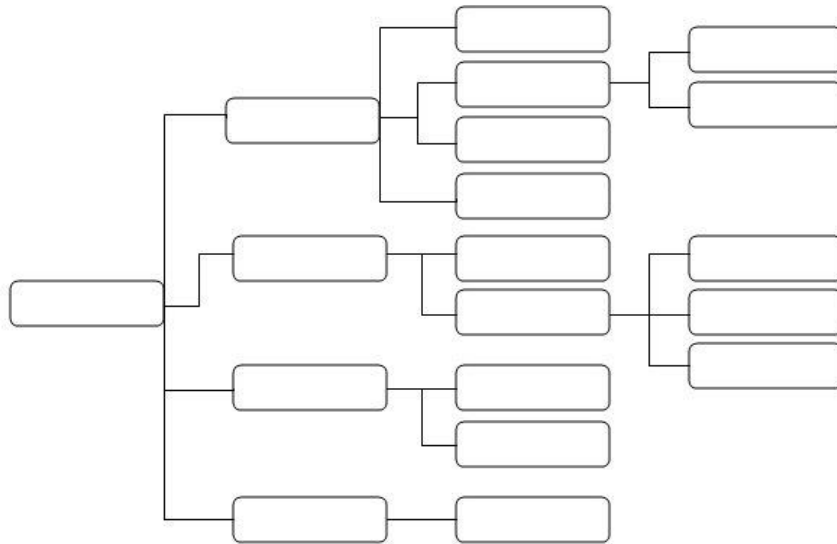
3 VERKKOSIVUSTON SUUNNITTELU

Verkkosivuston suunnittelu aloitetaan sivuston rakenteen ja navigoinnin eli informaatioarkkitehtuurin suunnittelusta. Usein sivustoa aletaan tehdä sivu kerrallaan, vaikka ensin pitäisi suunnitella sivuston kokonaisrakenne. Sivustossa rakenteen olisi hyvä noudatella sivuston takana olevan informaation rakennetta eli helpottaa ensisijaisesti tiedon löytymistä. (Sinkkonen ym. 2009, 183.)

Informaatioarkkitehtuurissa tutkitaan tiedon rakenteita, organisointia ja luokittelua tavoitteena helpottaa informaation löytymistä ja hallintaa. Suunnittelussa tasapainoillaan käyttäjien tarpeiden, sisällön asettamien rajoitusten sekä asioiden käsitteellisen yhteyden välillä. Tehokas ja toimiva sivuston informaatioarkkitehtuuri on sellainen, että käyttäjä tuntee siirtyessään tasolta toiseen lähestyvänsä etsimäänsä tietoa, jolloin puhutaan linkkien läpinäkyvyydestä ja tiedon tuoksusta. Tähän edesauttavat linkkien termit, sivujen otsikoinnit ja teemat. Kun informaatioarkkitehtuuri on onnistunut, käyttäjä tietää missä osassa palvelua hän milloinkin on, miten hän on sinne päässyt ja minne hänen täytyy seuraavaksi mennä. Se myös tukee käyttäjän mentaalista mallia ja informaation uskottavuutta sekä helpottaa sivuston ylläpitoa. (Sinkkonen ym. 2009, 184.)

3.1 Hierarkkinen informaatioarkkitehtuuri

Verkkosivusto rakennetaan usein hierarkkisen informaatioarkkitehtuurin pohjalle eli järjestellään ja luokitellaan asioita ylä- ja alakäsitteisiin (kuvio1), koska sen on havaittu olevan selkein ratkaisu käyttäjän kannalta. Hierarkiassa on hyvä tukea käyttäjien tyypillisiä etenemistapoja toisen tason navigaation ja linkitysten avulla. (Sinkkonen ym. 2009, 184.)

Kuvio 1. Malli hierarkkisesta informaatioarkkitehtuurista.

Tavallisin käytettävyysoongelma on se, että haluttua tietoa ei löydy. Jos sivusto on vieras, käyttäjä ei voi edes tietää löytyykö etsitty tieto sieltä, ja mitä enemmän tietoa sivustolla on, sitä vaikeampi tieto on löytää. Tässä asiassa auttaa tietojen selkeä organisointi ja luokittelu, mikäli se on mahdollista. Suunnittelussa pitäisi pyrkiä siihen, että sivuston rakenteessa ei olisi kuin korkeintaan 4 - 5 tasoa. Mitä enemmän tasoja, sitä enemmän on tilaisuuksia eksyä oikealta ”polulta”. Kaikille käyttäjille hyvin selkeässä hierarkkisessa jaottelussa tasoja voi olla poikkeuksellisesti jopa 5 - 6. (Sinkkonen ym. 2009, 186.)

3.2 Hierarkkisen arkkitehtuurin rakentaminen

Hierarkkisen sivuston voi rakentaa joko ylhäältä alas eli kokonaisuudesta osiin, tai alhaalta ylös eli osista kokonaisuuteen, taikka jopa keskeltä edeten sekä ylös- että alaspäin. Lähtökohtana on kuitenkin se, mikä on sivuston käyttäjien tavoite. Sivuston rakenteen eli arkkitehtuurin suunnittelussa ja rakentamisessa kannattaa tehdä yhteistyötä sivuston tulevien käyttäjien kanssa, koska suunnittelijoiden oma intuitio ei aina riitä. (Sinkkonen ym. 2009, 190.)

Ennen rakenteen tutkimista täytyy kerätä ne tiedot ja toiminnot, jotka sivustolle on päätetty ottaa mukaan. Nämä tiedot saadaan esimerkiksi käyttötarinoiden avulla. Eräs keino rakenteen suunnitteluun on menetelmä nimeltä ”Korttilajittelu”. Sillä selvitetään millai-

siin kokonaisuuksiin käyttäjät ryhmittelevät eri asioita, ja se kannattaa tehdä silloin kun rakennetaan arkkitehtuuria alhaalta ylöspäin. Korttilajittelu toteutetaan niin, että rakenteen suunnittelussa mukana olevat käyttäjien edustajat saavat pinon kortteja, joissa kussakin on kuvattuna palanen tulevaa sisältöä sekä otsikkoehdotus. Käyttäjää pyydetään tekemään korteista ryhmiä ja antamaan ryhmälle heidän mielestään sitä hyvin kuvaava nimi. Käyttäjät voivat tehdä lajittelun joko yksin tai ryhmissä. Korttilajittelu on yksinkertainen ja tehokas menetelmä, jonka avulla saadaan nopeasti selville miten käyttäjät luokittelisivat sivustolle tulevan sisällön. Mitä useampi käyttäjä on luokittelemassa sisältöä, sitä todennäköisemmin luokittelu on intuitiivinen käyttäjille. Korttilajittelu toimii parhaiten, jos kohdealue eli tulevan sivuston aihe on käyttäjille tuttu. Korttilajittelu ei kuitenkaan poista suunnittelijalta arkkitehtuurin suunnitteluvastuuta, vaan se toimii hyvänä tukena informaatioarkkitehtuurin rakentamisessa. Mikäli käyttäjien luokittelu on hyvin samankaltainen, voidaan korttilajittelun tulosta käyttää hyvinkin arkkitehtuurin pohjana. (Sinkkonen ym. 2009, 190–194.)

3.3 Visuaalinen hierarkia

Hierarkkisen informaatioarkkitehtuurin lisäksi käytettävyyden kannalta hyvä tapa tehdä Web-sivuista ymmärrettävä on varmistaa, että sivun osien ulkoasu eli kaikki visuaaliset vihjeet kuvaavat selkeästi sivujen osien välisiä suhteita. Toisin sanoen, mitkä osat kuuluvat yhteen ja mitkä osat toisten osien sisään, eli sivuilla on oltava selkeä visuaalinen hierarkia. Tärkeimmät asiat ovat keskeisellä paikalla. Otsikot ovat suurempia muuhun tekstiin verrattuna ja niiden väriyty mahdollisesti poikkeaa muusta tekstistä. Loogisesti yhteenkuuluvat asiat kuuluvat yhteen myös visuaalisesti eli ne ryhmitellään saman otsikon alle ja niillä on mahdollisesti yhtenäinen muista erottuva visuaalinen tyyli. Lisäksi asiat on niin sanotusti sisäkkäistetty visuaalisesti niin, että osien ja kokonaisuuden suhde erottuu. Visuaalinen hierarkia ei ole mikään uusi asia, vaan sitä näkee paljon muun muassa sanomalehdissä korostuksina, ryhmittelyinä ja sisäkkäistämisenä. Harkittu visuaalinen hierarkia auttaa käyttäjiä järjestämään ja priorisoimaan sivun sisällön, jotta he pystyvät ymmärtämään sen nopeasti. (Krug. 2006, 32–33.)

3.4 Navigointi ja linkit

Navigoinnilla tarkoitetaan niitä elementtejä, joilla käyttäjä liikkuu palvelussa sivulta toiselle. Niiden täytyy kertoa käyttäjälle, missä päin sivustoa hän kulloinkin liikkuu. Näitä elementtejä ovat muun muassa valikot, murupolut ja linkit. Navigoinnin pitää visuaalisesti erottua muusta sisällöstä ja siihen päästään esimerkiksi värien käytöllä ja tyhjällä tilalla valikon ympärillä. (Sinkkonen ym. 2009, 215.)

Verkkosivuston navigointi koostuu yleensä ylimmän tason valikosta eli päävalikosta sekä paikallisen tason valikoista eli alavalikoista. Päävalikko on koko sivuston kattava valikko, josta käyttäjä pääsee kaikkialle palvelun eri osiin. Päävalikon täytyy näkyä käyttäjälle samanlaisena ja samassa paikassa kaikkialla sivuston eri osissa. Päävalikko sijaitsee yleensä sivuston ylä laidassa vaakavalikkona logon alapuolella tai sivuston vasemmassa reunassa pystyvalikkona. Alavalikot sijaitsevat päävalikon alapuolella, jossa niiden selkeyden vuoksi on myös visuaalisesti sijaittava. Alavalikko eli paikallinen valikko voi sijaita sivun vasemmassa reunassa tai sivun ylä laidassa päävalikon alla vaakavalikkona. Valikkotyyppejä voi myös yhdistellä. Esimerkiksi päävalikko voi sijaita ylhäällä vaakavalikkona ja päävalikkoon kuuluvat alavalikot on sijoitettu sivun vasempaan reunaan. (Sinkkonen ym. 2009, 215–217.)

Navigointivalikon lisäksi useimmilla sivustoilla käytetään nykyään apuna navigoinnissa niin sanottua murupolkua, joka kertoo käyttäjälle hänen sijaintinsa sivustossa. Murupolku sijaitsee yleensä yläotsikkoalueen ja vaakavalikon alapuolella. Murupolussa viimeisenä on sivu, jolla käyttäjä tällä hetkellä on, ja muut aikaisemmat murupolun elementit ovat linkejä, joista voi palata aikaisemmille sivuille. Toisinaan murupolun tunnistaa ”Olet tässä” -tekstistä, jonka jälkeen murupolku alkaa. Nykyään murupolut ovat melko vakiintuneita käytäntöjä sivustoilla, joten tekstiä ei välttämättä käytetä. Murupolut ovat hyvä lisä navigointiin mutta pää- ja alavalikoita se ei korvaa. (Krug. 2006, 76–79; Sinkkonen ym. 2009, 218–219.)

Linkit sijaitsevat niille varatuilla alueilla ja niiden on myös näytettävä linkeiltä. Ne on pystyttävä havaitsemaan linkeiksi ilman että hiiren kursori on siirrettävä ensin tekstin päälle. Tekstit tunnistaa linkeiksi, kun ne ovat alleviivattuja ja eri värisiä. Perinteinen linkeillä käytetty väri on sininen. Käytetyt linkit myös vaihtavat väriä käytön jälkeen, jotta käyttäjän olisi helppo tunnistaa linkit joita hän on jo klikannut. Värien vaihtoa on

syytä käyttää muun muassa uutislinkeissä ja tiedonhaussa. Sen sijaan valikon linkkien väri ei vaihdu. Jos linkistä avautuu tiedosto, linkin vieressä on syytä kertoa tiedostomuoto ja -koko. Linkkitekstin tulee kertoa mihin linkistä pääsee. Kohdesivun otsikon tulisi vastata linkin otsikkoa ja linkin otsikon tulisi kuitenkin olla mahdollisimman lyhyt, 1 - 2 sanaa. Jos linkki vie ulos sivustolta jollekin toiselle sivustolle, otsikoinnin lisäksi kannattaa käyttää vihjetekstiä. Esimerkiksi kun hiiren cursorin vie linkin päälle, sivun URL-osoite tulee näkyviin. (Sinkkonen ym. 2009, 220–221.)

3.5 Visuaalinen suunnittelu

Sinkkonen ym. (2009, 242) kertovat kirjassaan, että verkkosivuston visuaalisen ulkonäön täytyy viestittää kahta asiaa käyttäjälle. Ensimmäisenä tärkeämpänä tekijänä on sisällön esittäminen niin, että ulkonäkö auttaa huomaamaan, jäsentämään ja ymmärtämään asiat, jotka pitää huomata ja ymmärtää. Tätä kutsutaan visuaaliseksi käytettävyydeksi. Toinen tehtävä on välittää käyttäjälle sivujen kokonaisilmeeseen liittyvä viesti, eli palvelun brändi, kokonaisilme, tunnelma ja persoonallisuus. Visuaalisella suunnittelulla on tarkoitus luoda verkkopalvelun yleisilme, joka kuvastaa sivun omistavan yrityksen brändiä myös syvemmällä tasolla, kuten yrityksen luotettavuutta, asiantuntevuutta ja niin edelleen.

Visuaalisen suunnittelun tavoitteena on luoda sivustosta muun muassa esteettisen näköinen. Esteettisyys on elämyksiä ja mielihyvää tuottava tekijä, joka vaikuttaa ihmisen rationaaliseen toimintaan, kuten informaation käsittelyyn, luovuuteen ja ajatteluun. Ihmisillä on tapana pitää esteettisesti miellyttäviä tuotteita jopa muita laadukkaampina ja helppokäyttöisempinä. Jos sivut ovat esteettisesti miellyttävät, käyttäjä voi sietää pieniä käytettävyysongelmiakin. Brändäyksen tehtävänä on erottaa yritys kilpailijoistaan ja tuoda esiin sivut omistavan yrityksen laatua, arvoja sekä toimintatapaa. Sivuston on myös oltava persoonallinen, jotta palvelu erottuu kilpailijoistaan. Persoonallisuutta voidaan luoda itse sisällön lisäksi visuaalisuudella, kuten kuvituksella, asioiden sijoittelulla sekä elementtien tyyllillä. (Sinkkonen ym. 2009, 249–251.)

Sinkkonen ym. (2009, 251–255) kertovat kirjassaan muutamia visuaalisen suunnittelun keinoja:

- Visuaalisen hierarkian luominen, josta on jo aiemmin sivulla 11 kerrottu.

- Katseen ohjaus, jonka tavoitteena on saada käyttäjän katse ohjattua oikeaan paikkaan, poimimaan luontevasti aina seuraava katsottava siinä järjestyksessä kuin suunnittelija on ne halunnut katsottavan sekä havaitsemaan sivulla kaikki ne asiat, mitkä käyttäjän pitääkin havaita.
- Ryhmittely, joka nopeuttaa ja helpottaa asioiden hahmottamista sekä ymmärtämistä.
- Tyhjän tilan käyttäminen elementeissä, jolla korostetaan niiden tärkeyttä.
- Sommittelulla tavoitellaan elementtien tasapainoista asettelua.
- Väreillä, jotka ovat voimakas osa sommittelua ja leimaavat vahvasti koko palvelun ilmettä, joten värien käyttö (mitä käytetään ja miten) on syytä miettiä huolellisesti.
- Typografian suunnittelu eli kirjasintyyppin ja -koon valinta, jonka tavoitteena on hyvä silmäiltävyys, luettavuus sekä luoda ilmettä sivustoon.
- Kuvat ovat viesti ja niillä on sanoma. Kuvat havainnollistavat asioita, toimivat katseenvangitsijoina ja tuovat palveluun ilmettä.

3.6 Sisällön rakentaminen

Sinkkonen ym. (2009, 256) kertovat kirjassaan, että verkkosivuston varsinainen substanssi on sen sisältö, informaatio tai palvelu, joka esitetään joko tekstinä, kuvina, videoina, animaatioina tai äänimaailmana. Kaikki aikaisemmin mainitut elementit ovat sivustolla sitä varten, että käyttäjä löytäisi etsimänsä sisällön.

Verkkosivuston käyttökokemus syntyy pitkälti siitä, kuinka oikean tiedon ja palvelun löytämisessä on onnistuttu sekä kuinka sisältö soveltuu käyttäjän tavoitteisiin. Sisällön tuottaminen kulkee visuaalisen suunnitteluprosessin ja pääsuunnitteluprosessin rinnalla. Verkkojärjestelmäprojektissa on vaiheita, joissa sivuston rakentaminen ja sisällön suunnittelu riippuvat toisistaan: sivustoon laitettava sisältö vaikuttaa sivuston rakenteeseen. Joskus taas sisältö voidaan tehdä kokonaan vasta kun sivuston rakenne on valmiina. (Sinkkonen ym. 2009, 256.)

6 KÄYTETTÄVYYSTESTAUS

Käytettävyyshetit ovat olennainen osa iteroivaa tuotekehitystä. Tuotteen valmistumisen jälkeen on tärkeää selvittää, täyttääkö tuote ne vaatimukset, jotka sen käytettävyydelle on asetettu, löytyykö tuotteesta käytettävyyshvirheitä sekä onko palvelu julkaisuvalmis. Mikä sitten on käytettävyyshvirhe? Se on käyttöliittymän ominaisuus, jonka käyttäjä tulkitsee eri tavalla kuin suunnittelija on sen tarkoittanut. Käyttäjä siis toimii eri tavalla kuin suunnittelija on hänen olettanut toimivan, eikä käyttäjä näe sitä, mitä hänen oletetaan näkevän. Käytettävyyden varmistamiseen käytettäviä menetelmiä on kahden tyyppisiä: arviointimenetelmät, joka tehdään ilman käyttäjän läsnäoloa sekä testausmenetelmät, joissa käytetään testikäyttäjiä. (Sinkkonen ym. 2009, 285–287.)

Arviointimenetelmistä tunnetuimpia ovat asiantuntija-arviot, heuristiset arviot ja tarkistuslistat, ohjeistojen ja standardien käytön tarkistukset, yhtenäisyystarkistukset sekä kognitiivinen läpikäynti. Toisinaan näitä menetelmiä käytetään samaan aikaan, esimerkiksi yhtenäisyystarkistuksia tehdään osana asiantuntija-arviointia sekä standarditarkistuksina. Tärkeimmät ilman käyttäjää tehtävät arviointimenetelmät ovat heuristinen arvio ja asiantuntija-arvio. Toisinaan ne myös mielletään samaksi menetelmäksi, koska periaate on samanlainen molemmissa menetelmissä: etsitään virheitä käymällä käyttöliittymää läpi, raportoidaan virheistä ja annetaan korjausehdotuksia. Kuuluisimmat heuristiset säännöt ovat Nielsenin 10 heuristista sääntöä sekä Schneidermanin 8 kultaista sääntöä. (Sinkkonen ym. 2009, 286–287.)

Periaatteessa käytettävyyshtesti on luotettavampi ja objektiivisempi menetelmä kuin arvioinnit ilman käyttäjää, mutta hyvin tehtyt asiantuntija-arviot ja käytettävyyshtestit tulevat toisiaan. Molemmilla menetelmillä löydetään pahimmat virheet, mutta löytyvät ongelmat ovat hieman erilaisia. Kattavimmin virheet löydetäänkin yhdistämällä sekä arviointimenetelmät että käytettävyyshtestit. (Sinkkonen ym. 2009, 285–286.)

6.1 Käytettävyyshtesti

Käytettävyyshtestin tarkoituksena on varmistaa tuotteen käytettävyys ja kehittää tuotetta eteenpäin. Se on tarpeen myös silloin kun tekijät ovat ammattilaisia, koska omalle työnsöön sokeutuu ja kaikkia virheitä ei aina itse havaitse tai niille ei keksi itse ratkaisua.

Ammattilainen ei myös aina muista sitä, että tavalliset käyttäjät voivat nähdä asiat eri tavalla. Käyttäjät näkevät vain pinnan eli käyttöliittymän, eivät koko järjestelmää. Tällöin he saattavat helpommin huomata käyttöliittymässä esiintyvät puutteet ja virheet. Sen takia pienimuotoisen käytettävyydestestauksen tulisi sisältyä jokaisen käyttöliittymäsuunnittelijan työvälineisiin. Vaikka kaikkia virheitä ei välttämättä löydetä, testauksen merkitystä ei saa vähätellä. Yksinkin löydetty ja korjattu virhe parantaa tuotetta tai palvelua. Yhdenkin käyttäjän testaaminen on parempi kuin testaamatta jättäminen. Testit toimivat aina ja tuovat sivustosta esiin piirteitä, joiden parantaminen on tärkeää. (Krug. 2006, 134; Sinkkonen ym. 2009, 297.)

Käytettävyydestin tarkoituksena on tehdä tuotteen käyttölaadusta parempi seuraamalla käyttäjän reaktiota ja toimintaa tilanteessa, joka muistuttaa aitoa tilannetta. Periaatteessa käytettävyydestejä on kahdenlaisia: sellaisia, joita käytetään osana kehitystyötä sekä sellaisia, joilla mitataan ovatko tuotteet käytettävyydeltään ja käyttäjäkokemukseltaan levitykseen hyväksyttäviä. Käytettävyydestissä mitataan tuotteen käytettävyys todellisilla käyttäjillä. Tyypillisesti käyttäjät tekevät oikeita, testitarinan mukaisia ja työtehtäviensä kaltaisia tehtäviä mahdollisimman aidossa ympäristössä. Kaikki mitä he tekevät tai sanovat tallennetaan testin aikana. Testin jälkeen tulokset analysoidaan ja mahdolliset ongelmakohdat korjataan. Yhden käyttäjän testi voi vaihdella muutamasta minuutista jopa koko päivään riippuen testattavana olevasta tuotteesta tai palvelusta. Tyypillisesti aika vaihtelee yhdestä kahteen tuntiin, koska tämä on se aika jonka käyttäjät jaksavat kerrallaan keskittyä. Käytettävyydesteillä ei välttämättä löydetä kaikkia virheitä, mutta kuitenkin suurin osa ja kaikkein pahimmat virheet. (Sinkkonen ym. 2009, 299–300.)

Testausta pitäisi tehdä läpi koko kehitystyön ajan, vaikka tuntuisikin hölmöltä tehdä testausta alkeelliselle käyttöliittymäversiolle. Mutta monet pienet testit eri kehitysvaiheissa ovat parempi menetelmä kuin yksi iso testi kehitystyön loppuvaiheissa, koska virheet peittävät toinen toisensa ja testikäyttäjät kiinnittävät helposti huomionsa väärin asioihin. (Sinkkonen ym. 2009, 300.)

Käytettävyydesti jaetaan kolmeen osaan:

1. ennakkotyöt eli testin valmistelu ja testaussuunnitelman laatiminen,
2. testin tekeminen,
3. testin analysointi ja testiraportin laatiminen.

(Sinkkonen ym. 2009, 302.)

Testin valmistelu käsittää ainakin seuraavat vaiheet:

- testin tavoitteiden selvittäminen,
- käyttäjäryhmien selvittäminen, testikäyttäjämäärän selvittäminen sekä rekrytointi,
- testattavien toimintojen valinta,
- testitarinan ja -tehtävien laadinta,
- testipaikan valinta,
- testausmenetelmän valinta,
- mahdollinen interaktiivinen tilanne eli tarvitaanko joku esimerkiksi näyttelemään asiakasta,
- pilottitestin järjestäminen eli tarkistetaan tekniikan toimiminen, koekäytetään testitehtävät ja mitataan niihin menevä aika sekä korjataan tarvittaessa tehtäviä.

(Sinkkonen ym. 2009, 303–305.)

Itse käytettävyydestissä käyttäjälle ensin selostetaan testitilanne, jotta hän tietää miksi testataan, mitä testataan sekä mitkä ovat käyttäjän oikeudet testin aikana. Alussa ennen testiä voidaan suorittaa käyttäjälle myös alkuhaastattelu tai -kysely. Seuraavaksi käyttäjä tekee testin, jonka jälkeen lopuksi pidetään loppuhaastattelu. Loppuhaastattelussa käyttäjältä kysellään miltä testi tuntui ja mitä mieltä hän oli testistä. Tyypillisiä kyseltäviä asioita loppuhaastattelussa ovat muun muassa:

- Olivatko palvelun termit/valikkotermit selviä?
- Toimivatko kaikki palvelun piirteet kuten oletit vai tuliko yllätyksiä?
- Oliko sellaisia kohtia, joissa tunsit olosi epävarmaksi?
- Oliko jokin tilanne sellainen, jossa olisit kaivannut enemmän informaatiota?
- Oliko palvelussa elementtejä tai symboleja, joita et ymmärtänyt?

Testin jälkeen tulokset analysoidaan ja raportoidaan tehdyt havainnot. Testin tulos voidaan antaa joko pelkkänä virhelistanana tai siitä voidaan tehdä oikea raportti. Tyypillinen raportti sisältää seuraavat asiat:

- käyttöliittymän lyhyt kuvaus,
- lyhyt kuvaus testaustavasta ja testikäyttäjistä,
- testattavat toiminnot ja testitehtävät,
- testin tulos: virheet ja korjausehdotukset,
- testin ohjaajan lausunto palvelusta sekä yhteenveto testistä,

- yhteenveto virheistä, jotka on järjestetty niiden vakavuuden mukaan.

(Sinkkonen ym. 2009, 306–307.)

7 WEB-ALUSTAN VALINTA

Kun www-sivujen tekeminen Saariharjun kylälle otettiin käsittelyyn Saariharjunseudun kylätoimikunnan kokouksessa toukokuussa 2013, olivat jäsenet yhtä mieltä siitä, että www-sivujen toteuttamisesta ei saisi aiheutua kylätoimikunnalle kustannuksia toteutusvaiheessa eikä myöskään jälkikäteen sivuston ylläpidossa. Näillä rajoituksin päädyin siihen tulokseen, että sivusto tullaan laatimaan Internetistä saatavalla ilmaisella Web-alustalla, joka sisältää myös jonkin verran tallennustilaa sisällölle muun muassa kuville.

Lähdin etsimään sopivaa ilmaista Web-alustaa Internetistä Google-haulla ja katsoin millaisia tuloksia se löytäisi. Ilmaisia Web-alustoja löytyy Internetistä yllättävän paljon ja myös monenlaatuisia. Web-alustojen joukosta nousi edukseen esiin kolme eri Web-alustaa, joiden väliltä päätin valinnan tehdä. Nämä alustat olivat Nettisivu.org, Suntuu-bi.com sekä Google Sites.

7.1 Nettisivu.org

Nettisivu.org on suomalainen kotisivupalvelu, joka tarjoaa ilmaiset ja automaattisesti asennettavat kotisivut. Rekisteriselosteen mukaan asiakasrekisteriä pitää Oulun Hakukoneoptimointi Oy. Sivujen perustaminen vaatii siis rekisteröitymisen. palvelu tarjoaa muun muassa seuraavia käyttöominaisuuksia:

- Osoitteen muotoa: osoite.nettisivu.org, mutta mahdollisuus myös oman domainin käyttöön.
- Erilaisia muokattavia ulkoasuja, header-kuvan vaihdon, graafisen sivueditorin, CSS-muokkauksen sekä sivupalkin kustomoinnin.
- Erilaisia moduuleja, kuten uutiset, kyselyt, kalenteri, palautelomake sekä vieraskirja.
- Validin HTML-koodin.
- Kuvien lataukset, joihin on varattu tilaa 200 megatavua, Youtube-videoiden lataukset sekä Google Analytics.
- Mahdollisuus kotisivujen osoitteen vaihtamiseen, tukifoorumi ja päivittäiset varmuuskopioinnit.

(Ilmaiset kotisivut 2013, hakupäivä 19.9.2013; Rekisteriseloste 2013a, hakupäivä 19.9.2013.)

Sivujen hallinnan puoleen Nettisivu.org -palvelussa ei valitettavasti pääse tutustumaan ilman rekisteröitymistä ja sivujen perustamista, joten hallinnan toimivuutta ja sen käyttöä ei voinut tutkia. Kävin tutustumassa kyseisellä kotisivupalvelulla perustettuihin sivustoihin, jotta saisin jonkinlaisen tuntuman millaisesta palvelusta on kyse. Ensimmäisenä, mille tahansa kyseisellä palvelulla tehtyyn sivustoon mennessä, silmille suorastaan hyppää erään kultakoruja ostavan yrityksen mainos, jonka joutuu itse sulkemaan saadakseen varsinaisen sivuston esiin. Etusivulle päästyä heti headerin yläpuolella tulee voimakkaasti esiin jälleen yksi mainos lisää, ja kun sivun selaa alas, löytyy jälleen uusi mainos. Mainoksia on jopa häiritsevän paljon ja niiden sisältöön tuskin voi itse vaikuttaa.

Tutustuessani palvelun ohjelmäsääntöihin kävi mainostamisesta ilmi, että rekisteröityneet sitoutuvat vastaanottamaan 1 - 2 kertaa viikossa lähetettävän uutiskirjeen, joka sisältää tarjouksia tuotteista ja kilpailuista. Listalta voi kuitenkin erota koska tahansa. Lisäksi ei-aktiiviset kotisivut poistetaan, mikäli edellisestä päivityksestä on kulunut yli 200 päivää. (Ohjelmäsäännöt 2013, hakupäivä 19.9.2013.)

Ohjeet ja tukifoorumi olivat ihan toimivan oloisia, mutta jonkin tietyn asian etsiminen sieltä voi olla hankalaa. Kaiken lisäksi ohjeet olivat kirjoitettu vuonna 2006 ja ohjesivustolla varoiteltiin paikoin, että ohjeet on tehty vanhaan versioon eivätkä välttämättä toimi uudessa kotisivupalveluversiossa. Tästä päivityksen puutteesta tulee pitkä miinus sivuston ylläpitäjälle. (Tukifoorumi 2013, hakupäivä 19.9.2013.)

7.2 Suntuubi.com

Suntuubi on suomalainen verkkosivuyhteisö, joka käyttää Web 2.0 teknologiaa ja johon kuka tahansa voi perustaa omat kotisivunsa ilmaiseksi. Sivujen tekemiseen ja ylläpitoon ei tarvita aikaisempaa kokemusta www-sivujen teosta eikä vaadita koodaustaitoja. Suntuubi-palvelu toimii Internet-selaimella ilman erillisiä ohjelmistoja. Suntuubi on tarkoitettu kaikille, niin yksityishenkilöille kuin yrityksille ja yhteisöille. (Ilmaiset kotisivut - Suntuubi 2013, hakupäivä 19.9.2013.)

Suntuubi palvelu

- on ilmainen ja sisältää 6 ilmaista lisäominaisuutta, jotka ovat kävijätilastointi, kuvagalleria, keskustelufoorumi, blogi, vieraskirja, adressit / vetoomukset,
- sisältää 40 megatavua kotisivutilaa,
- sisältää osoitteen muodossa: ”osoite”.suntuubi.com,
- valittavana kymmeniä valmiita sivupohjia,
- tekstien ja kuvien lisääminen tekstieditorilla,
- suomenkieliset käyttöohjeet, käyttöliittymä sekä tukipalvelut.

(Ilmaiset kotisivut - Suntuubi 2013, hakupäivä 19.9.2013.)

Sivujen hallinnan puolen ominaisuuksiin ei tässäkään verkkopalvelussa pääse tutustumaan ilman että ensin perustaa sivut. Niinpä päätin jälleen tutustua eri aiheisiin liittyviin kotisivuihin, jotka on tehty suntuubi.com-verkkopalvelulla. Tässä palvelussa ei sentään ensimmäiseksi sivustolle mennessä hyppää mainosta silmille, mutta niitä sitten löytyy jälleen niin sivun ylälaidasta kuin sivun reunasta. Erityisesti minua ilahdutti se, että sivustolle näyttäisi pystyvän vaihtamaan taustakuvan ainakin muutamien sivustojen perusteella. Tosin Suntuubi.com mainostaa maksullista SuperTuubi-palveluaan, eikä mistään selvinnyt, että tarvitaanko taustakuvan vaihtamiseen maksullinen palvelu vai selviääkö ilmaisella palvelulla ja CSS-tyylitiedoston tekemisellä.

Suntuubi.com-palvelun ohjeet vaikuttivat hyvin kattavilta ja selkeiltä. Selkeästi paremmat siis kuin Nettisivu.org-palvelulla. Rekisteriseloste olikin sitten jo vaikeampi löytää ja se löytyi lopulta klikkaamalla Yhteydenotot ja kehitysehdotukset -linkistä, jonka alta rekisteriselosteen linkki löytyi. (Ohjeet 2013, hakupäivä 19.9.2013; Rekisteriseloste 2013b, hakupäivä 19.9.2013)

Kaiken kaikkiaan Suntuubi.com-palvelusta jäi ihan positiivinen mielikuva. Mahdollisuuksia vaikuttaa sivuston ulkoasuun näyttäisi näkemäni perusteella olevan ihan mukavasti. Ohjeet ovat hyvät ja niistä varmasti löytyy apua ongelmatilanteisiin. Valitettavasti ne pakolliset mainokset häiritsevät edelleen tämänkin sivuston ulkoasussa. Niistä pääsisi eroon maksullisella SuperTuubi-palvelulla, mutta sitä ei voi valitettavasti ottaa käyttöön. Myös tallennustilan pienuus (40 megatavua) kuuluu palvelun huonoihin puoliin.

7.3 Google Sites

Google Sites eli Google Sivustot halusin ottaa mukaan sen takia, että Google on tuttu tuote ja olen käyttänyt muita Googlen palveluja, kuten esimerkiksi dokumenttipalvelu Drivea, Google Kalenteria ja sähköposti Gmailia. En edes tiennyt, että Googllella on palvelu, jolla pystyy tekemään sivustoja, vieläpä ilmaisia. Vierailin kerran Livon (Pudasjärven kaupunginosa) sivustolla ja sattumalta huomasin, että sivusto on tehty Google Sites -palvelulla. Sivuston ulkonäkö miellytti, eikä mainoksia ollut lainkaan, joten päätin tutustua paremmin kyseiseen Googlen palveluun.

Kun aloin etsimään tietoa Google Sivustosta sain todeta, että tietoa on erittäin niukasti saatavilla. Googlen sivuilta ei löydy mistään minkäänlaista tietoa koko Google Sites -palvelun olemassaolosta. Käyttämällä Googlen hakukonetta, tietoa tulee jonkin verran.

Tiedot, jotka sain poimittua Google sites -palvelusta:

- Sivujen tekeminen ei vaadi HTML-koodia
- Sivut on helppo laatia
- Ulkonäköä ja ominaisuuksia voi muokata
- Kymmeniä valmiita sivumalleja

(Google Sites 2013, Hakupäivä 26.9.2013)

Kovin paljon tietoa ei siis löytynyt edes kirjautumalla Googlen palveluun. Lisätietoa saanee enemmän vasta kun sivuston ensin luo. Ohjeita Googlen sivuston tekemiseen ei myöskään tahtonut löytyä, ei ainakaan Googlen sivuilta. Joitakin oppilaitosten ja mahdollisesti yksityisten ihmisten tekemiä ohjeita Internetistä löytyy laittamalla Googlen hakupalveluun hakusanaksi ”Google Sites ohjeet”.

Puutteellisesta tiedonsaannista huolimatta Google Sites kiinnostaa, koska palveluntuottaja on maailmanlaajuisesti tunnettu ja sivustojen yhteydessä olisi mahdollista hyödyntää muita Googlen palveluja, kuten verkkodokumentteja Driven avulla sekä ennen kaikkea Googlen Picasa kuva-albumeita, joissa tallennustilaa on noin 1 Gigan verran. Kaiken lisäksi Google Sites -palvelulla tehdyt sivustot olivat siistin ja hyvin organisoidun näköiset, vieläpä ilman mainoksia.

7.4 Valinta

Web-palvelun valitseminen ei ollut helppoa. Kaikilla kolmella palvelulla, joihin tutustuin, oli sekä hyviä että huonoja puolia. Nettisivu.org -palvelun huonoin puoli on ehdottomasti mainoksien paljous ja vanhentunut ohjesivu. Sen sijaan Nettisivu.org -palvelulla tallennustilaa on 200 megatavua, mikä taas kuuluu palvelun hyviin puoliin. Suntubi.com-palvelun heikkouksia ovat myös mainokset ja ennen kaikkea hyvin pieni tallennustila, vain 40 megatavua. Hyvää suntubi.com:issa on hyvät ja ajantasaiset käyttöohjeet sekä muiden sivustojen perusteella ulkoasun muokattavuus. Muita eroavaisuuksia en juuri havainnut, varsinkaan kun sivuston hallinnan puolelle ei pääse ilman rekisteröitymistä ja sivuston luomista tutustumaan.

Loppujen lopuksi päädyin valinnassani kuitenkin Google Sites -palveluun, vaikka siitä niin niukasti oli tietoa saatavilla. Valintaani Google Sites -palveluun puolsi se, että kyseessä on maailmanlaajuisesti tunnettu palveluntuottaja ja sivustolla ei tule olemaan mainoksia. Lisäksi valintaani vaikuttivat Googlen muiden palveluiden käyttäminen sivustoilla, kuten esimerkiksi Picasa-kuva-albumin liittäminen sivustoon kuvagalleriaksi. Tärkein kriteeri valintaa tehdessä oli kuitenkin se, että sivustolla ei ole muiden julkaisemia mainoksia. Tietysti se, että palvelusta ei ollut tietoa saatavilla, arveluttaa jonkin verran, mutta toivottavasti kaikki tarvittavat ominaisuudet kuitenkin löytyisivät. Tallennustilan suuruudesta ei löytynyt tietoa, mutta vaikka tallennustila olisi pieni, puutetta paikannee Picasa-kuva-albumin käyttäminen.

8 SAARIHARJUN KYLÄ –SIVUSTON SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN

Päädyttyäni valitsemaan Saariharjun kyläsivuston palveluntarjoajaksi Googlen ja Google Sites -Web-alustan, loin ensimmäisenä Saariharjun kylälle tunnukset Googlen palveluun, jotta pääsen tutustumaan Google Sites -palveluun ja muihin Googlen tarjoamiin palveluihin. Ensimmäiseksi tein Saariharjun kylälle sähköpostin Googlen Gmail.com -palveluun, jota voidaan paitsi kirjautumisen lisäksi myös käyttää yhteydenpitovälineenä kyläläisten ja sivuja hallinnoivan ylläpitäjän välillä. Kyläläiset voivat muun muassa lähettää kommentteja, ehdotuksia sekä omia ilmoituksiaan lisättäväksi sivustolle kylän sähköpostin kautta.

Seuraava vaihe oli luoda sivusto nimeltä ”Saariharjun kylä” Google Sites -palveluun, joka siis tulee olemaan myös varsinainen sivusto. Pääsin nyt myös tutustumaan hallinnan puolen ominaisuuksiin ja moduuleihin. Ensimmäisenä tietysti kiinnosti, kuinka paljon tallennustilaa sivustolla on, koska se asia ei selvinnyt vielä valintavaiheessa. Selvisi että sivuston tallennustila on 100 megatavua, eli kohtalaisen pieni. Toki esimerkiksi verrattuna Suntubi.com -palveluun, jonka tallennuskapasiteetti on vain 40 megatavua, tallennustilaa on paljon enemmän, mutta puolet vähemmän kuin Nettisivu.org -palvelussa, jonka kapasiteetti on 200 megatavua. Tutustuttuani lähemmin eri toimintoihin tulin siihen tulokseen, että tallennuskapasiteetin pienuus ei todennäköisesti muodostu ongelmaksi, koska Googella on paljon muitakin palveluja, joita voidaan hyödyntää sivuston teossa. Kuvagalleria voidaan tehdä Googlen Picasa-kuva-albumiin, linkittäen se sitten Google+ -palvelun kautta itse Saariharjun sivustolle ja myös Googlen Drive-palvelua voi hyödyntää esimerkiksi historiaosuudessa kirjoittamalla osan historiakertomuksista Driveen ja linkittäen ne sitten sivustolle.

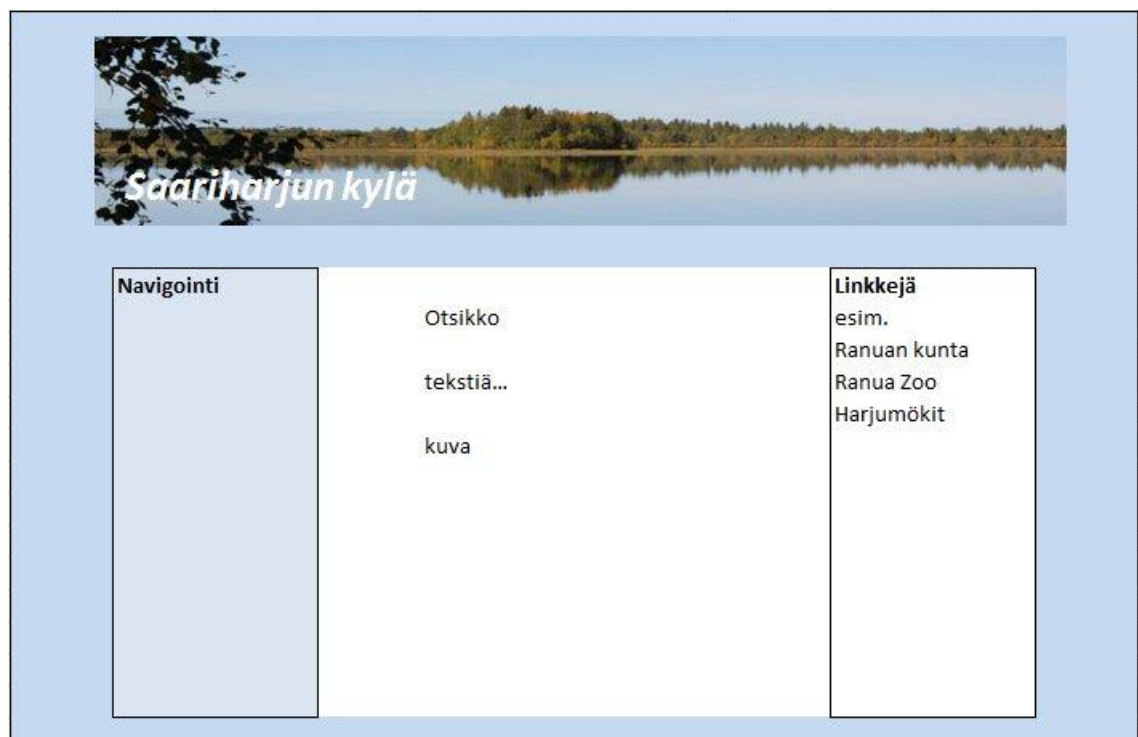
Seuraavaksi tutustuin sivuston hallinnan puolelta löytyvään ohjesivustoon, joka osoitautui englanninkieliseksi, eikä muutenkaan osoittautunut kovin kattavaksi. Joitain hyviä vinkkejä sieltä kuitenkin löytyi, jotka varmasti auttavat sivuston teossa. Onneksi hallinnan toiminnot ovat suomenkielisiä ja vaikuttavat helppokäyttöisiltä, joten ohjesivustoa tuskin kovin paljoa edes tarvitsee käyttää.

8.1 Sivuston suunnittelu

Sivuston ulkoasun suunnittelu oli ymmärrettävästi haastavaa, koska ilmaisalustalle voi tehdä aika rajoitetusti muutoksia tyylitiedostoon. Ulkoasumalleja Google Sites -palvelussa on toki ihan mukavasti tarjolla, mutta eri vaihtoehtoja kokeiltuani päätin valita yksinkertaisimman mallin, jota voi parhaiten muokata mieleiseksi.

Sivuston ulkoasun suunnittelussa pyrittiin selkeään ja yksinkertaiseen malliin. Sivuston taustalle valittiin taustakuvan sijaan pelkkä väri, koska headeriin tulee kuva. Mielenpidettyä sivuston ulkoasusta tiedustelin myös tulevilta käyttäjiltä ja sivuston tulevalta ylläpitäjältä. Leikittelin itse myös ajatuksella laittaa sivulle taustakuva, mutta totesimme yksimielisesti ulkoasusta tulevan liian rauhaton, mikäli sekä taustaan että headeriin laittaa kuvan, joten päädyimme pelkkään header-kuvaan.

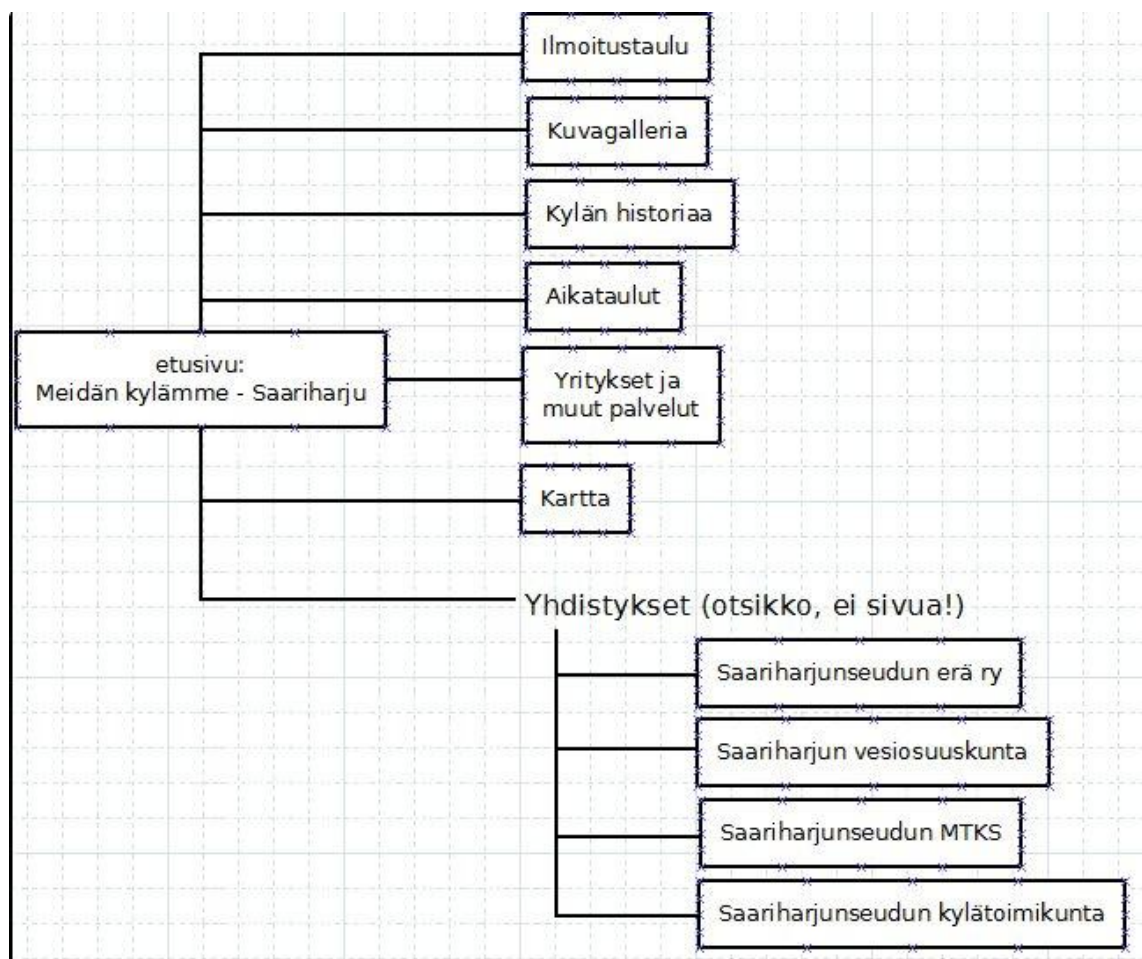
Navigoinnin sijainnille palvelu antoi kaksi vaihtoehtoa, joko vasempaan reunaan tai vaakatasossa header-kuvan alapuolelle. Päädyin vasemman reunan navigointiin, koska header-kuva saattaisi ”häiritä” navigointipalkin havaitsemista, joten vasemmassa reunassa se on selkeämmin esillä. Laadin ulkoasusta ja etusivusta mallin Excel-taulukkoon (kuva 1):

Kuva 1. Ulkoasusuunnitelma sekä sivuston etusivu.

Sivuston kokonaisrakenne eli hierarkkinen arkkitehtuuri alkoi hahmottua vasta sen jälkeen, kun oli päätetty minkälaista sisältöä sivustolle tulee. Sivuston sisällöstä päättivät pääasiassa kyläläiset, jotka olivat kiitettävästi mukana suunnittelussa ja tuottamassa sisältöä sivustolle. Sitä mukaa kun sivuston sisällöstä päätettiin, hahmottui myös itse arkkitehtuuri. Rakenteesta haluttiin tehdä mahdollisimman selkeä, joten pyrin tietoisesti välttämään sitä, ettei rakenteesta muodostuisi kovin kerroksellista, mikä tarkoitti mahdollisimman vähän alakäsitteitä / alasivuja. Sivuston rakentamisessa päätin hyödyntää Googlen muita palveluja niin paljon kuin se on suinkin mahdollista, esimerkiksi Drivea, Picasaa, Google Maps:ia, gadgeteja ynnä muita palveluja.

Sivuston arkkitehtuuria hahmottelin kaavioon (kuvio 2) käyttäen Dia-ohjelmistoa:

Kuvio 2. Sivuston rakenne kaaviokuvana.

Rakenne jakautui periaatteessa kahteen osaan: etusivun alle tulee ilmoitustaulu, kuvagalleria, kylän historiaa, aikataulut, yritykset ja muut palvelut sekä kartta. Toiseen osaan tulee eri yhdistykset, kuten Saariharjun seudun Erä ry, Saariharjun vesiosuuskunta, Saariharjunseudun kylätoimikunta sekä Saariharjun seudun maa- ja kotitalousseura MTKS.

Koska Google Sites mahdollisti valikkojen jaon eri otsikoiden alle, päätin, ettei sivustolle tule erillistä Yhdistykset-sivua, vaan pelkkä otsikko, jonka alle edellä mainitut yhdistykset tulevat omina sivuinaan.

Etusivulle tulee lyhyt tervetulotoivotus ja ”tietoisku” Saariharjun kylästä sekä kuva. Kuvaksi on suunniteltu ilmakuvaa Saariharjun kylästä, joka on erään paikallisen kuvaama, mikäli hän antaa kuvalle julkaisuluvan. Lisäksi tulee yhteystiedot eli sähköpostiosoite.

Ilmoitustaululle tulee kyläläisiä koskevia ilmoituksia, esimerkiksi kylätoimikunnan ilmoitukset ja tapahtumat, muiden yhdistysten ilmoitukset sekä muut ilmoitukset, joissa kyläläiset voivat itse ilmoittaa vaikkapa jos ovat myymässä jotain omaisuuttaan. Ilmoituksen voi lähettää Saariharjun kylän omaan sähköpostiin, josta ylläpitäjä lisää ilmoituksen sivulle.

Kuvagalleria-sivulle tulee sekä vanhoja että uudempia valokuvia muun muassa kylästä ja tapahtumista. Kuvagalleria toteutetaan tallennustilan säästämiseksi Googlen Picasa-kuva-albumina. Kuvat kootaan ensin Picasassa omaksi albumiksi ja albumi linkitetään Saariharjun Google+ -palveluun ja sieltä edelleen Kuvagalleria-sivulle. Osa kuvista kuvateksteineen on pdf-tiedostomuodossa, joten ne linkitetään erikseen sivulle.

Kylän historiaa-sivulle tulee tietoa ja tarinoita kylän historiasta. Pääsivulle tulee lyhyt alustus historiasta ja loput historiakertomukset toteutetaan, tallennustilan säästämiseksi, kirjoittamalla ne Googlen Drive -asiakirjoiksi tai pdf-tiedostoiksi ja linkittämällä ne kylän historia-sivulle.

Aikataulut-sivulle tulee muun muassa kirjastoauton aikataulut sekä linja-autoaikataulut. Yritykset ja muut palvelut -sivulle olisi tarkoitus laittaa kylän yrittäjien ja palveluiden tarjoajien tietoja ja yhteystietoja, mikäli he haluavat niitä sinne laittaa. Kartta-sivulle linkitetään Saariharjun kartta Google Maps -karttapalvelusta.

Yhdistykset-otsikon alle tulee jokaiselle yhdistykselle oma sivu lyhyine toiminnan ja jäsenistön esittelyineen.

8.2 Sivuston tekeminen

Sivuston tekemisen aloitin suunnitellun ulkoasun tekemisellä ja muokkaamisella. Oikean kuvakoon valinta headeriin oli melko hankalaa: milloin latsin liian kapean kuvan, joka ei kattanutkaan koko headerin leveyttä, tai liian korkean kuvan, jota ei saanut asettua haluttuun kohtaan. Header-kuvaa ei voinut liikutella itse haluttuun kohtaan, vaan palvelu on rajoittanut sen siirtomahdollisuuksia. Kuvan pystyy asettamaan vain joko niin, että näkyvä osa on kuvan yläosasta, keskeltä tai alaosasta. Leveyssuunnassa kuvaa pystyy liikuttamaan joko ihan oikeaan tai vasempaan reunaan tai sitten keskelle, joten sopivan kuvan valinnassa sai olla hyvin tarkkana. Jokainen virhearviointi vei myös tallennustilaa. Kuvan asettelu oli sen verran turhauttavaa puuhaa, että muutaman kerran kävi jopa mielessä, olenko tehnyt väärän alustavalinnan. Lopulta ulkoasun ja kuvien muokkaus alkoi onnistua, kunhan tutustui ensin kunnolla kaikkiin ominaisuuksiin, ja oppi eri niksit.

Samalla kun suunnittelin ja tein sivuston ulkoasua, kyläläiset miettivät sivuston sisältöä ja keräsivät erilaista teksti- ja kuvamateriaalia sivustolle laitettavaksi. Ulkoasun valmistumisen jälkeen kokosin sivustorakenteen ja loin alisivut suunnittelemani hierarkkisen arkkitehtuurin mukaan, jonka siis suunnittelin kerätyn materiaalin avulla. Haastavimmat osuudet sisällön laittamisessa sivustolle liittyivät Google Drive -palvelun ja Google Picasa -kuva-albumipalvelun yhdistämiseen sivustolle. Suurin osa historiakertomuksista kirjoitettiin suoraan Google Drive -asiakirjaksi, joka julkaistiin ja ”upotettiin” Saariharjun kylä -sivuston Kylän historiaa -sivulle. Tarkoituksena alun perin oli laittaa pelkkä linkki Kylä Historiaa -sivulle kyseisiin Drive-asiakirjoihin, jotta alisivuja ei tarvitsisi tehdä, mutta se ei ominaisuuksien puolesta onnistunut. Lopulta päädyin järkevimpänä ratkaisuna luomaan Kylän Historiaa -sivulle alisivut (esimerkiksi ”Koulun historia”), joihin Drive-asiakirjat upotetaan gadgeteina käyttäen html-koodia. Lopputulos oli hyvä ja miellytti kaikkia sivuston suunnitteluun osallistuneita. Osa materiaaleista oli valmiiksi pdf-tiedostomuodossa, joten ne päätettiin ajan ja tilan säästämiseksi linkittää tiedostoina suoraan sivustolle, eikä muuttaa niitä ensin Drive-asiakirjoiksi, joka olisi kyllä ollut halutessa mahdollista.

Sivustolle tuleva kuvagalleria sovittiin jo heti alussa toteutettavaksi Google Picasa -kuva-albumina, jotta säästettäisiin näin sivuston omaa rajallista tallennuskapasiteettia. Valokuvat skannattiin ja tallennettiin Picasa-valokuva-albumiin omina albumeina, jonka

jälkeen ne jaettiin Saariharjun kylän Google+ -palvelussa. Google+ -palvelussa kuvat julkaistiin julkisena, jonka jälkeen kuva-albumit liitettiin Kuvagalleria-sivulle Picasa-albumina. Kuvagalleriassa albumin kuvat näkyvät pienenä diaesityksenä. Albumia klikkaamalla avautuu Google+ -galleria, josta kuvia on helppo selata isompina versioina. Osa kuvista kuvateksteineen oli valmiina pdf-tiedostona, joten päätimme linkittää ne suoraan sellaisenaan Kuvagalleria-sivulle.

Hyödynsin sivustolla myös muita Googlen tarjoamia ominaisuuksia. Ilmoitustaulu-sivulle upotin Google Kalenterin, jonne on halutessa mahdollista laittaa ilmoituksia näkyviin. Tällä hetkellä päätettiin kirjoittaa ilmoitukset suoraan sivulle ja kalenteri on vain sitä varten, että ilmoituksessa olevan päivämäärän voi siitä tarkistaa, niin ilmoituksen lisääjä kuin sivulla käyvä käyttäjä. Kalenterin näkyviin saaminen julkisella puolella tuotti hieman päänvaivaa, kunnes ymmärsin, että Kalenteri on laitettava myös itse sovelluksen puolella julkiseksi ennen kuin se näkyy kaikille sivuston käyttäjille. Tämä sama niin sanottu ”ongelma” tuli vastaan muitakin Googlen palveluja linkittäessä tai upottaessa sivustolle. Tällaisissa asioissa olisi säästynyt paljon aikaa, jos Google Sites -sivuston käyttöön olisi olemassa paremmat ohjeet. Kartta-sivulle upotin Google Maps -kartan, joka on kohdistettu osoittamaan Saariharjun sijaintia.

Yksi todella huono ominaisuus, myös käytettävyyden kannalta, tuli sivustoa tehdessä esille: linkkien fontin väri on sama kuin muulla tekstillä, eikä sitä pysty vaihtamaan. Ainoa mahdollisuus erottaa linkit muusta tekstistä näyttäisi olevan se, että muuttaa kyseisen linkin taustaväriä ja näin olen paikoin myös tehnyt.

Kuvagallerian luokkakuvien julkaisuoikeuksia pohdimme myös pitkään, että voimmeko julkaista ne kysymättä jokaisen kuvassa olevan lupaa ainakin uudempien kuvien kohdalla. Lupien kysyminen olisi täysin mahdoton tehtävä jokaiselta kuvassa esiintyvältä. Päätimme julkaista kuvat kaikesta huolimatta, koska sitä kovasti ja laajasti kyläläisten keskuudesta toivottiin. Kuvissa ei ole nimetty ketään oppilasta ja viimeisin kuva on yli kymmenen vuoden takaa, jolloin koulu suljettiin. Saimme myös hyväksynnän kuvien julkaisuun koulun pitkäaikaiselta opettajalta. Toinen pohdintaa aiheuttanut asia oli eräiden historiajuttujen julkaisu. Nämä kyseiset kertomukset on jo kerran ”julkaistu” Saasanimisessä lehtipainoksessa, jota kyläkoulun oppilaat tekivät 90-luvulla ja jakoivat jokaiseen Saariharjun talouteen. Osa jutuista koskee jo edesmenneitä henkilöitä tai ovat edesmenneiden henkilöiden kertomia, joten pohdimme pitäisikö julkaisuun pyytää lupa

omaisilta. Joidenkin juttujen kohdalla päädyimme luvan kysymiseen, osa taas kertoo niin vanhoista asioista, että totesimme niiden tuskin ketään loukkaavan vaikka ne julkaistaankin, kun niissä ei ole mitään loukkaavaa tai kenestäkään loukkaavasti kerrottu.

Sivuston tekovaiheessa sivuja on myös tullut lisää, jotka eivät näy alkuperäisessä rakennesuunnitelmassa (kuvio 2, sivu 26). Muun muassa Yhdistykset-otsikon alle on tullut uutena sivu Saariharjun jako- ja kalastuskunnalle, lisäksi Kylän historiaa -sivulla jouduttiin materiaalia laittamaan useamman alaotsikon alle eli niin sanotusti kerrostamaan sivuja. Esimerkkinä edellisestä Kylän historiaa -sivulla oleva alisivu ”SaaSa:n juttuja vuosien varrelta” jonka alle on lisätty Google Driven käytön vuoksi alisivuja eri SaaSa-jutuille.

9 KÄYTETTÄVYYSTESTIN TEKEMINEN

Vaikka sivusto on melko pieni ja yksinkertainen, päätin silti tehdä pienimuotoisen käytettävyydestin selvittääkseni etenkin seuraavat asiat:

- kuinka sivujen sisällöt vastaavat otsikointia,
- kuinka navigointi toimii,
- erottuvatko linkit muusta tekstistä ja
- kuinka helppoa sivustolta on löytää hakemaansa tietoa.

Pienikin käytettävyydesti muutaman käyttäjän tekemänä auttaa näkemään, onko suunnittelutyössä onnistuttu ja toimiiko sivut niin kuin niiden on ajateltu toimivan. Eli olemmeko pystyneet tekemään käytettävät ja käyttäjäystävälliset sivut.

9.1 Testisuunnitelma

Testisuunnitelman mallina olen osittain käyttänyt Holin (2012, 35–38) käytettävyydestisuunnitelmaa:

1 Testin tavoitteet

Käytettävyydestin tavoitteena on tutkia Saariharjun kylä -sivuston käytettävyyttä, kuten informaatioarkkitehtuurin toimivuutta, sisällön vastaavuutta otsikointiin, navigaation toimivuutta, sisällön ja linkityksen selkeyttä sekä kuinka helppoa sivustosta on löytää halutut tiedot. Testin tavoitteena on myös selvittää, onko sivusto onnistuttu rakentamaan käyttäjän näkökulmasta selkeäksi, mitä asioita voidaan vielä parantaa ja selkiyttää, näkeekö käyttäjä sivuston tarkoituksen samanlaisena kuin suunnittelija on sen tarkoittanut nähtävän, onko sivustolla helppo liikkua ja että onko sisältö ymmärrettävää ja helppoluista.

2 Testiympäristö ja toteutus

Testiympäristön pitää vastata mahdollisimman hyvin normaalia käyttötilannetta. Testin tekijä ei tarvitse muuta kuin tietokoneen ja Internet-yhteyden. Testi järjestetään niin, että käyttäjällä on riittävästi aikaa tehdä testi, ympäristö on mahdollisimman häiriötön, hänellä on tuttu tietokone, käyttöjärjestelmä sekä selain käytössä ja testin valvoja seuraa koko ajan testin toteutusta.

3 Testihenkilöt

Testiin valitaan 2-5 henkeä, jotka suorittavat annetut tehtävät ja arvioivat sivuja. Osa testin tekijöistä on tulevia sivuston käyttäjiä eli pääasiassa kyläläisiä, ja osa tekijöistä on mahdollisesti sellaisia, jotka eivät todennäköisesti tule olemaan sivuston aktiivikäyttäjiä, eivätkä tunne sisältöä eli toisin sanoen Saariharjun kylän asioita kovin hyvin. Testissä pyritään käyttämään eri-ikäisiä ihmisiä ja eritasoisia tietokoneen käyttäjiä.

4 Testin kulku ja tehtävät

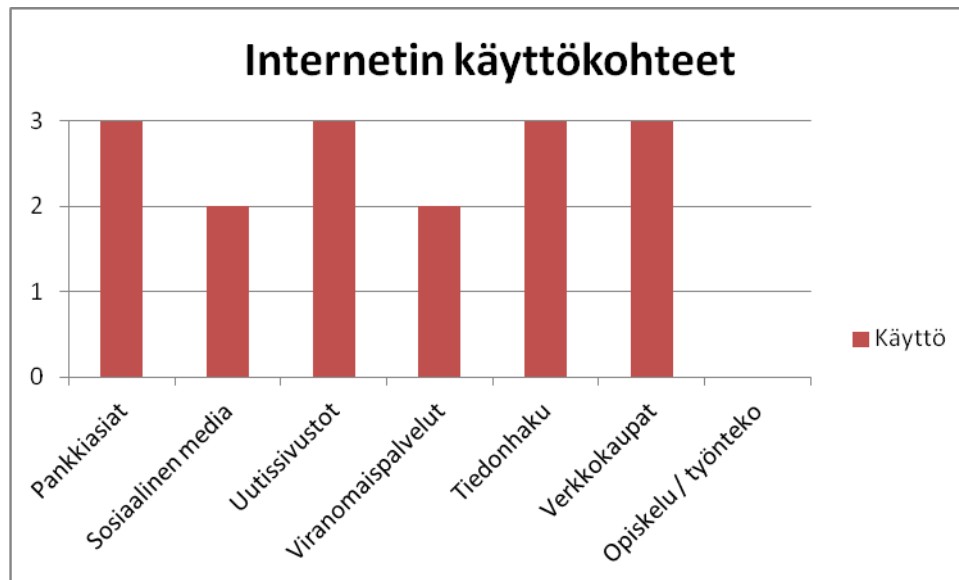
Testi tehdään lähes valmiille sivustolle. Testi alkaa siitä, että käyttäjälle selostetaan mikä on testin tarkoitus, mitä hänen tulee testissä tehdä sekä mitkä ovat hänen oikeutensa testin aikana. Testitehtävät tulevat sisältämään muutaman käyttötapauksen sekä kysymyksiä liittyen sisältöön, otsikointiin, linkkeihin, navigointiin sekä ulkoasuun. Testin jälkeen käyttäjälle pidetään loppuhaastattelu, jossa häneltä kysytään muun muassa miltä testi tuntui, oliko kohtia joita hän ei ymmärtänyt sekä tuliko testin aikana vastaan yllätyksiä.

5 Analyysi

Testin jälkeen tulokset analysoidaan ja raportoidaan sekä tehdään korjauksia ja parannuksia sivustoon käyttäjien antamien palautteiden pohjalta.

9.2 Testin toteutus

Käytettävyytestit tehtiin viikolla 45 ja testaukseen osallistui kolme henkilöä. Kaikki testin tehneet asuvat Saariharjun kylällä ja ovat mahdollisesti sivuston tulevia käyttäjiä. Testaajista kaksi ei ollut enakkoon tutustunut tai käyttänyt lainkaan Saariharjun kylä -sivustoa, yksi testaajista sen sijaan oli jo ennalta tutustunut sivustoon. Testaajat olivat iältään 58 - 66 -vuotiaita, joista kaksi oli naisia ja yksi mies. Jokainen heistä käyttää Internetiä päivittäin muun muassa pankkiasioden hoitoon, uutissivustojen selailuun, tiedonhakuun sekä verkkokauppalveluihin (kuvio 3).

Kuvio 3. Testihenkilöiden Internetin käyttö.

Tavoitteena oli saada testihenkilöksi myös sellainen henkilö, joka ei asu Saariharjulla eikä tunne kylän asioita, mutta tiukan aikataulun vuoksi tällaista testihenkilöä ei saatu testaukseen mukaan.

Jokainen testi tehtiin testihenkilön omassa kodissa ja omalla tietokoneella, jotta testitilanne olisi mahdollisimman aito käyttötilanne, ja tietokone olisi entuudestaan tuttu testihenkilölle. Testinvalvojana kerroin ensin testattavalle mistä testissä on kysymys, ja seurasin koko testin ajan vierestä testattavan reaktioita ja kommentteja eri tilanteissa sekä kirjasin havaintoja muistiinpanoihin. Testitilanteen kuvausmahdollisuutta videokameralla ei ollut.

9.3. Testin tulokset ja analysointi

Testin ensimmäisenä tehtävänä oli kuviteltu skenaario, jossa testihenkilö olisi myymässä polkupyöräänsä ja haluaisi siitä ilmoituksen näkyviin Saariharjun kylä -sivustolle. Testihenkilön tuli tehtävässä selvittää kuinka hänen tulee toimia saadakseen ilmoituksen sivustolle. Oikea ratkaisu oli se, että testihenkilö menee Ilmoitustaulu-sivulle ja katsoo sieltä kylän sähköpostiosoitteen, jonne ilmoitus lähetetään ja josta sivuston ylläpitäjä sen sitten lisää Ilmoitustaulu-sivulle.

Testihenkilö 1 (myöhemmin T1) meni välittömästi Ilmoitustaulu-sivulle ja alkoi miettiä kuinka hän saisi ilmoituksen sinne itse lisättyä. Koska ratkaisua ei hetken miettimisen jälkeenkään löytynyt, valvojana huomautin hänelle, ettei sivulle voi itse lisätä ilmoitusta. Pian sen jälkeen T1 huomasi, että sivun alaosassa on informaatiota ilmoituksen jätöstä sekä sähköpostiosoite, jonne ilmoitus lähetetään lisättäväksi sivulle.

Testihenkilö 2 (myöhemmin T2) klikkasi välittömästi myös Ilmoitustaulu-sivulle ja löysi neuvot ilmoituksen lisäyksestä sekä sähköpostiosoitteen.

Testihenkilö 3 (myöhemmin T3) meni ensin kylätoimikunnan sivulle, mutta huomasi välittömästi sen olevan väärä sivu. Seuraavaksi hän meni Ilmoitustaulu-sivulle ja alkoi myös miettiä, kuinka hän saa ilmoituksen lisättyä sinne itse. Melko pian hän kuitenkin huomasi neuvon ilmoituksen lisäämisestä sekä sähköpostiosoitteen sivun alareunassa.

Johtopäätöksenä tämän tehtävän suorittamisesta päätin siirtää opasteen ilmoituksen lisäämisestä sekä sähköpostiosoitteen ylemmäksi sivulla, hieman selventää tekstiä muun muassa ylläpitäjämäinnalla sekä helpottaa tekstin huomaamista taustavärillä.

Tehtävässä 2 oli myös skenaario, jossa testihenkilön piti hakea kirjastoauton pysäkkitiedot Saariharjun kylä -sivustolta. Oikea ratkaisu tehtävään oli klikata Aikataulut-sivulle ja katsoa sieltä kirjastoauton aikataulu. Jokainen kolmesta testihenkilöstä keksi välittömästi mennä Aikataulut-sivulle ja löysi sieltä hakemansa tiedot. Ainoastaan T3 epäröi hetken aikaa ja suunnitteli menevänsä ensimmäisenä Ranuan kunnan kotisivuille tietoja hakemaan, josta tiedot myös siis löytyvät, mutta klikkasi kuitenkin Aikataulut-sivulle ja löysi etsimänsä. Johtopäätöksenä tästä totesin, ettei sivulle tai sivun otsikolle ole tarvetta tehdä muutoksia.

Kolmannessa tehtävässä testihenkilön piti etsiä seuraavat tiedot sivustolta: kylän taksien yhteystiedot, nykyisen kylätoimikunnan jäsenten yhteystiedot sekä linkki Ranuan kunnan kotisivulle. Oikeat ratkaisut ovat seuraavat: taksien yhteystiedot löytyvät Yritykset ja muut palvelut -sivulta, kylätoimikunnan jäsenten tiedot löytyvät Saariharjunseudun kylätoimikunta -sivulta ja Ranuan kunnan linkki löytyy etusivulta.

T1 pohti kummasta tiedot löytyvät, Aikataulut-sivulta vai Yritykset ja muut palvelut -sivulta. Hän päätteli kyseisten tietojen olevan Yritykset ja muut palvelut -sivulla, klik-

kasi sinne ja löysi etsimänsä välittömästi. Kylätoimikunnan tiedot vaativat hieman hakemista ja löytyivät vasta toisella yrittämällä. Saariharjunseudun kylätoimikunta -sivulla ensimmäisenä oleva historiaosuus, jossa on myös mainittu ensimmäisen toimikunnan tiedot, häiritsi tiedonhakua, koska hän luuli siinä mainitun toimikunnan olevan nykyinen. Lopulta nykyisen toimikunnan tiedot löytyivät, kun hän selasi sivun loppuun. Ranuan kunnan linkki ei tahtonut etsinnöistä huolimatta löytyä. T1 päätti kokeilla sivuston yläosassa (header-moduuli) olevaa hakukonetta, jonka avulla hän totesi linkin löytyvät jo heti etusivulta.

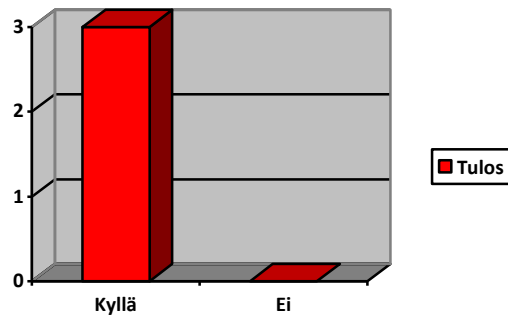
T2 löysi myös taksien yhteystiedot välittömästi ensimmäisellä yrityksellä menemällä Yritykset ja muut palvelut -sivulle. Myös kylätoimikunnan tiedot löytyivät ensimmäisellä yrityksellä, mutta hän totesi myös, että nykyisen toimikunnan tiedot voisivat olla ensimmäisenä sivulla ennen historiaosuutta ja ensimmäisen toimikunnan tietoja. Ranuan kunnan sivuille johtavan linkin hän löysi välittömästi etusivulta.

T3 lähti sen sijaan hakemaan taksien yhteystietoja ensin Aikataulut-sivulta, mutta totesi sen heti olevan väärä sivu. Seuraavaksi hän klikkasikin Yritykset ja muut palvelut -sivulle ja löysi heti hakemansa. Kylätoimikunnan yhteystiedot löytyivät heti ensimmäisellä yrityksellä. Ranuan kunnan linkin löytyminen sen sijaan tuotti todella vaikeuksia. Useiden sivujen selaamisen jälkeen myös T3 päätti kokeilla T1:sen tapaan hakukonetta, mutta ei kokenut siitä olleen mitään hyötyä. Linkki löytyi vasta sitten, kun valvojana vinkkasin hänelle etusivua. T3:sen mielestä linkki voisi olla näkyvämmällä paikalla. Nykyisellään linkki on etusivun oikeassa reunassa, mutta jää T3:sen mielestä helposti huomaamatta, koska ensimmäisenä kiinnittää huomiota sivun vasempaan laitaan ja päävalikkoon. T3 ehdottikin, että voisiko linkki olla vasemmassa reunassa alimmaisena.

Johtopäätökset tehtävästä kolme: Taksien yhteystiedot ovat oikealla sivulla, joten niiden siirtämiseen tai muokkaamiseen ei ole tarvetta. Kylätoimikunnan nykyisen toimikunnan tiedot siirretään Saariharjunseudun kylätoimikunta -sivulla ensimmäiseksi ennen historiaosuutta, ja historia erotetaan otsikoinnilla muusta tekstistä. Sama tarkistus ja muutos tehdään myös muille yhdistysten sivuille. Ranuan kunnan linkin sekä muiden samassa paikassa olevien linkkien siirtoa ja paikkaa harkitaan vielä uudelleen. Vaihtoehtoisesti linkkien näkyvyyttä parannetaan laittamalla tekstin alle taustaväri, koska linkkien fontin väriä ei pysty kerta muuttamaan.

Seuraavan osion kysymyksiin testihenkilöt vastasivat näin:

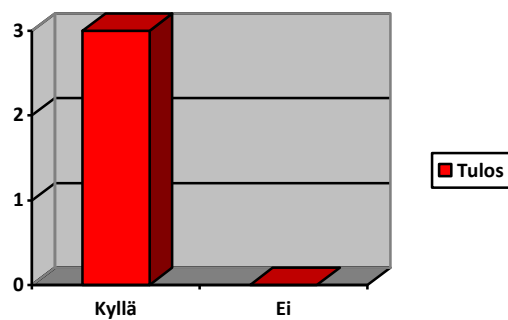
Vastaavatko sivujen otsikot mielestäsi sisältöä (kuvio 4)?

Kuvio 4. Otsikoiden vastaavuus sivuston sisältöön.

Kaikki kolme testihenkilöä olivat yhtä mieltä siitä, että kaikki sivujen otsikot vastaavat hyvin sisältöä, eikä muita kommentteja asiasta tullut.

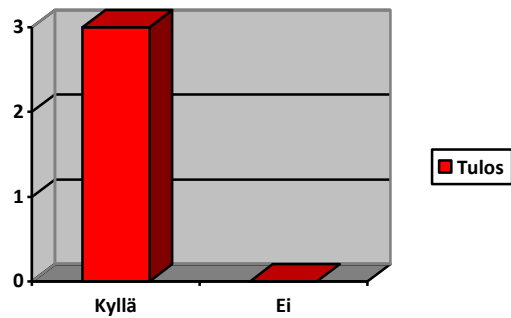
Ovatko tekstit ymmärrettäviä ja helppolukuisia (kuvio 5)?

Kuvio 5. Tekstien ymmärrettävyys.

Testihenkilöt olivat yhtä mieltä siitä, että sisällössä olevat tekstit ovat ymmärrettäviä ja helppolukuisia.

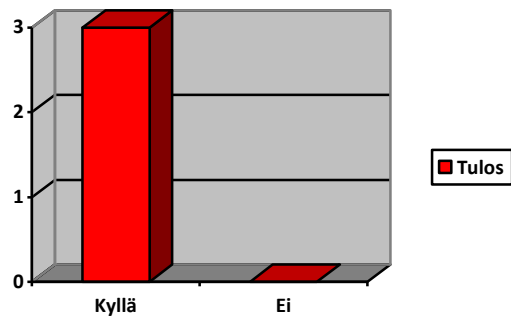
Onko verkkosivustolla helppo liikkua (kuvio 6)?

Kuvio 6. Verkkosivustolla liikuttavuus.

Myös tästä asiasta kaikki testihenkilöt olivat yksimielisiä: sivustolla on helppo liikkua ja kiiteltiin sitä, että asiat eivät ole liian monen klikkauksen takana vaan helposti löydettävissä.

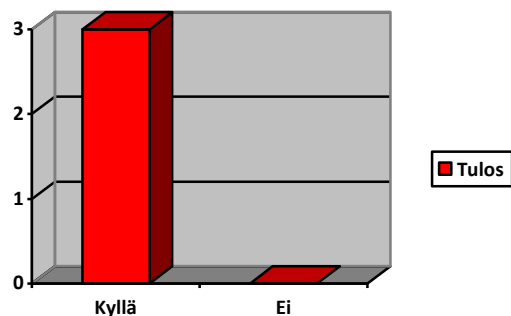
Erottuvatko linkit hyvin muusta tekstistä (kuvio 7)?

Kuvio 7. Linkkien erottuminen muusta tekstistä.

Jälleen kaikki kolme testihenkilöä olivat yhtä mieltä siitä, että linkit erottuvat muusta tekstistä riittävän hyvin.

Onko sivustolta helppo löytää hakemansa tiedot (kuvio 8)?

Kuvio 8. Tietojen löydettävyyys.

Testihenkilöt olivat yksimielisesti sitä mieltä, että tiedot löytyvät sivustolta helposti, ilman suurempaa hakemista.

Johtopäätöksenä näistä edellisistä voi todeta, että tällä hetkellä sivustolta ei löydy kii-reellistä korjattavaa, vaan suunnittelussa on onnistuttu ainakin otsikoinnin ja hierarkki-sen arkkitehtuurin suunnittelussa sekä sisällöntuotannossa. Sivuston näitä kohtia tarken-netaan ja korjataan, mikäli niistä tulee myöhemmin kommentteja tai parannusehdotuk-sia.

Seuraavassa tehtävässä testihenkilöiden piti arvioida sivustoa ja osoittaa mielipiteensä yhteensä viiteen eri väittämään asteikolla 1 - 5, jossa numero yksi tarkoitti, että testaaja oli täysin eri mieltä väittämästä ja numero 5 tarkoitti, että testaaja oli täysin samaa miel-tä väittämästä (taulukko 1).

Taulukko 1. Vastausten jakautuminen prosentuaalisesti asteikolla 1 – 5.

	1	2	3	4	5
Verkkosivuston ulkoasu on miellyttävä	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Sivusto on hyödyllinen	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Sivusto on nykyaikainen	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Sisältö on mielenkiintoista	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Sivusto on looginen	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %

Tässäkin tehtävässä testihenkilöt olivat täysin yksimielisiä. Kaikki kolme testihenkilöä olivat jokaisessa viidessä väittämäkohdassa täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Joh-topäätöksenä voin siis todeta, että sivustosta on onnistuttu tekemään niin ulkoasun kuin sisällön suhteen miellyttävä ja mielenkiintoinen, eivätkä yllämainitut asiat vaadi tällä hetkellä suurempia toimenpiteitä.

Ennen loppuhaastattelua pyysin kirjoittamaan vastauspaperille mahdollisia kommentteja ja parannusehdotuksia sivustosta. Vastauksena sain seuraavanlaisia kommentteja:

- ”Erittäin hyvä sivusto”.
- ”Täytyy muistaa pitää ajan tasalla”.
- ”Siisti, helppo löytää kaikki mitä tarvitsee ja mielenkiintoinen, kun se on omalta kotikylältä”.

Seuraava parannusehdotus oli myös kirjoitettu:

- ”Vasen valikko suuremmalla fontilla”.

Tämän parannusehdotuksen mukaan kokeilin, josko vasemman valikon fonttia olisi saanut suurennettua. Valitettavasti tämä ei ollut mahdollista, mutta levensin koko vasenta valikkoa 150 pikselistä 190 pikseliin, jos se helpottaisi jonkin verran valikon lukemista.

Testin jälkeen pidin vielä jokaiselle testihenkilölle loppuhaastattelun, jossa kysyin viisi kysymystä:

- 1 Oliko sivustossa sellaisia kohtia joita et ymmärtänyt tai joiden kohdalla tunsit olosi epävarmaksi?
- 2 Olivatko kaikki termit ja valikkotermit selviä?
- 3 Toimivatko kaikki palvelun piirteet kuten oletit, vai tuliko yllätyksiä?
- 4 Oliko palvelussa elementtejä tai symboleja, joita et ymmärtänyt?
- 5 Tuliko vastaan sellaisia tilanteita, joissa olisit kaivannut enemmän informaatiota?

Testihenkilöt vastasivat loppuhaastattelun kysymyksiin seuraavasti:

- 1 T1:sen mielestä kylätoimikunnan sivulla ensimmäisenä oleva historiatieto ja ensimmäisen toimikunnan tiedot sekoittivat oikean tiedon etsimistä. Lisäksi T1:sen mielestä Ilmoitustaulu-sivulla oleva informaatio ilmoituksen jätöstä oli vähän huonossa paikassa ja sitä voisi siirtää ja selventää. T2 ei kohdannut testin aikana sellaisia tilanteita, joissa olisi ollut epävarma. T3 koki olonsa epävarmaksi Ranuan kunnan linkkiä etsiessä ja haluaisi linkit siirrettävän vasempaan valikkoon alapuolelle.
- 2 Sekä T1:llä, T2:lla että T3:lla ei ollut minkäänlaisia ongelmia termien ymmärtämisen kanssa.
- 3 Kaikille kolmelle testihenkilölle ei tullut yllätyksiä käytön aikana, vaan kaikki palvelun piirteet toimivat kuten he olettivat.
- 4 Testihenkilöiden mielestä palvelussa ei ollut sellaisia elementtejä tai symboleita joita ei olisi ymmärtänyt.
- 5 T1 olisi kaivannut enemmän informaatiota Ilmoitustaulu-sivun käytöstä ja ilmoituksen jätöstä. T2:sta hämmensi hieman eräässä Kylän historiaa -sivun alasisivulla oleva scrolli, joka on liitetty sivulle upotettuun Drive-asiakirjaan, jotta tekstin selaus helpottuisi. Tämän hämmennyksen todettiin kuitenkin lopulta johtuvan In-

ternet-selaimesta, joka näytti scrollin eri tavalla kuin muut selaimet. T3 olisi kaivannut lisäinformaatiota, kun etsi Ranuan kunnan kotisivujen linkkiä.

Johtopäätökset:

- Ilmoitustaulu-sivun informaatiota ilmoituksen jätöstä pitää tarkentaa ja siirtää se näkyvämpään paikkaan.
- Etusivulla oikealla olevia linkkejä täytyy ainakin korostaa esimerkiksi taustavärillä, mikäli niille ei löydy parempaa sijoituspaikkaa. Varmuuden vuoksi myös muita sivustolla olevia linkkejä korostetaan taustavärillä, jotta ne olisi helpompi havaita.

10 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli laatia Internet-sivut Saariharjun kylälle käyttäen Internetistä saatavilla olevaa ilmaisalustaa, koska kylätoimikunnan päätöksellä sivustosta ei saisi aiheutua kustannuksia tekovaiheessa eikä myöskään jälkikäteen ylläpitovaiheessa. Tavoitteena oli tutustua Internet-sivujen tekoon käytettävyyden kannalta ja soveltaa niitä oppeja varsinaisen sivuston laadinnan aikana. Yhtenä oleellisena tavoitteena oli myös tutkia, kuinka tämän tyyppisen sivuston rakentaminen onnistuu ilmaisalustalla, millaisia rajoituksia ilmaisalustan käyttö aiheuttaa suunnittelu- ja toteutusvaiheessa sekä joutuiko joitakin suunniteltuja ominaisuuksia jättämään pois ilmaisalustan rajallisten ominaisuuksien vuoksi. Tavoitteena oli myös laatia ja toteuttaa pienimuotoinen käytettävyytestaus valmistuvalle sivustolle.

Ensimmäisenä haasteena oli löytää Internetistä sellainen alusta, jossa olisi ensinnäkin tarpeeksi tallennustilaa muun muassa suunnitelluille kuvagallerioille. Alustan tulisi olla helppokäyttöinen ajatellen sivuston tulevaa ylläpitäjää sekä sillä olisi mahdollista toteuttaa kaikki sivustolle toivotut ominaisuudet. Haasteellisen tästä tehtävästä teki se, että ilmaisalustojen hallinnan puolen moduuleihin ja ominaisuuksiin ei päässyt tutustumaan, ellei ensin rekisteröitynyt ja luonut uutta sivustoja. Lopulliseen ratkaisuun alustan eli Google Sites -palvelun valintaan vaikutti ehdottomasti kolme tekijää: Palveluntuottajan tunnettuus, tieto siitä, että sivustolla on mahdollisuus hyödyntää muita Googlen tarjoamia palveluja sekä se, että sivustolla ei tule näkymään lainkaan häiritseviä kolmannen osapuolen mainoksia.

Olen ehdottomasti jälkikäteen sitä mieltä, että valinta osui juuri oikeaan alustaan. Tätä mieltä ovat myös sivuston käyttäjät eli Saariharjun kyläläiset saamani palautteen perusteella. Erityisesti on kiitelty sivuston siistiä ja selkeää ulkoasua sekä sitä, että sivustolla ei ole mainoksia. Aluksi minua arvelutti palvelun melko pieni tallennustila, vain 100 megatavua, että riittääkö se kaikkien haluttujen ominaisuuksien ja sisältöjen ylläpitoon. Totesin kuitenkin pian huoleni olevan turha, sillä sivustolla oli mahdollista käyttää laajasti Googlen muita palveluita. Esimerkiksi kuvagalleria on suurimmaksi osaksi toteutettu Picasa-kuva-albumina, jolloin kuvat on linkitetty sivustolle Google+ -palvelusta, jossa ne siis todellisuudessa myös sijaitsevat. Kylän historiaa -sivulla on hyödynnetty Google Drive -palvelua, jolloin suurin osa historiakertomuksista on kirjoitettuna Google Driven asiakirjana ja itse asiakirja on upotettu varsinaiselle sivustolle. Tällöin tämäkään

ei kuluta Google Sites -palvelun omaa tallennustilaa. Tätä kirjoittaessani, kun sivusto on rakenteeltaan mutta ei toki täysin vielä sisällöltään valmis, tallennustilaa itse sivustopalvelussa on käytettynä vasta 7 prosenttia koko kapasiteetista.

Kuinka sitten tällainen ilmaisalusta soveltuu tämän tyyppisen sivuston rakentamiseen? Mielestäni erinomaisesti. Kaikki halutut ominaisuudet on saatu sivustolle laitettua, eikä tähän mennessä ole ilmennyt ainuttakaan asiaa, jota ei olisi voitu sivustolle laittaa. Toki jonkin verran, juuri sivuston rajallisen tallennuskapasiteetin takia, olen joutunut miettimään, mikä olisi järkevin keino tehdä tietyt asiat. Esimerkiksi historiatietoja ja vanhoja tarinoita joita sivustolle halutaan laittaa, on niin paljon, että niiden kanssa piti miettiä tarkoin linkittääkö ne suoraan pdf-tiedostona vai käyttääkö enemmän aikaa ja muuttaa ne Drive-asiakirjoiksi ja upottaa omalle sivulle. Tässä päädyin siihen ratkaisuun, että suurin osa upotetaan Drive-asiakirjana tallennustilan säästämiseksi. Joitain kertomuksia on laitettu pdf-tiedostona, mutta ehkä ne muutetaan myöhemmin myös Drive-asiakirjoiksi. Voin siis sanoa, että tämän tyyppisille sivustoille, kuten esimerkiksi kylä-, yhdistys- tai vaikkapa harrastusseuran sivustoksi ilmaisalusta sopii ihan mainiosti. Sitteen jos tarvitaan esimerkiksi kirjautumisominaisuuksia tai tietokantoja, niihin sivustoihin tällainen alusta ei sovellu.

Tavoitteenani oli tehdä sivusto ajatellen myös käytettävyyden kannalta tärkeitä ominaisuuksia. Sivuston teon loppuvaiheessa laadinkin pienimuotoisen käytettävyydestin, jonka teetin kolmella testihenkilöllä. Mikäli testin tuloksiin on uskomista, olen kaikin onnistunut sivuston suunnittelussa käytettävyyden kannalta melko hyvin. Pitää kuitenkin ottaa huomioon, että sivusto on melko yksinkertainen eikä kovin laajaa testiä ollut mahdollista edes pitää. Kuitenkin olen sitä mieltä, että testaus ehdottomasti kannatti. Huolimatta sivuston melko yksinkertaisesta rakenteesta parannettavaakin löytyi. Olen sitä mieltä, että vaikka sivusto olisi kuinka yksinkertainen tahansa, testaus kannattaa aina, koska omalle työlleen käy jossain vaiheessa niin sanotusti sokeaksi eikä käyttäjän kannalta olennaisia virheitä aina itse huomaa.

Kaiken kaikkiaan Saariharjun kylän kotisivuprojekti oli erittäin mielenkiintoinen ja opin itsekin paljon uusia asioita muun muassa kylän historiasta. Työ ei toki ole vielä kokonaan tehty, vaan jatkuu luultavasti vielä pitkälle tulevaisuuteen. Paljon historiaa ja kuvia on vielä tallentamatta. Sivujen teko oli muutenkin hyvin opettavainen kokemus, ja erityisen mielenkiintoisen ja haasteellisen siitä teki nimenomaan ilmaisalustan käyttämi-

nen. Opin myös paljon käytettävyyteen liittyviä asioita ja niistä on paljon hyötyä tulevaisuudessa. Suuret kiitokset menevät Saariharjun kyläläisille, jotka ovat todella suurella innolla keränneet sisältömaterialiaa sivustolle ja innostuneet muistelemaan kylän historiaa sekä tietysti tukeneet ja kannustaneet kyläsivuston tekemisessä. Toivottavasti sivustosta on paljon iloa niin nykyisille kuin entisille Saariharjun kyläläisille pitkälle tulevaisuuteen.

LÄHTEET

- AbcDigi Sisällöntuottajan käsikirja 2001. Opetusministeriö. Helsinki: Edita Oyj.
- Google Sites 2013. Google. Hakupäivä 26.9.2013.
< <http://www.google.com/sites/help/intl/fi/overview.html>>
- Holi, Tuomo 2012. Käytettävyydestä verkkosivujen arvioinnissa. Helsingin kaupungin sosiaaliviraston päivähoiton sivuston käytettävyydestä. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu, Helsinki.
- Ilmaiset kotisivut 2013. Nettisivu.org. Hakupäivä 19.9.2013. <<http://nettisivu.org/>>
- Ilmaiset kotisivut – Suntuubi 2013. Suntuubi.com. Hakupäivä 19.9.2013.
<<http://www.suntuubi.com/fi/Ilmaiset%20Kotisivut/>>
- Krug, Steve 2006. Älä pakota minua ajattelemaan! Tervettä järkeä verkkosuunnitteluun. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Ohjeet 2013. Suntuubi.com. Hakupäivä 19.9.2013.
<<http://www.suntuubi.com/fi/Ohjeet/>>
- Ohjelmasäännöt 2013. Nettisivu.org. Hakupäivä 19.9.2013. <<http://nettisivu.org/wp-content/saannot.html>>
- Rekisteriseloste 2013a. Nettisivu.org. Hakupäivä 19.9.2013. <<http://nettisivu.org/wp-content/rekisteriseloste.html>>
- Rekisteriseloste 2013b. Suntuubi.com. Hakupäivä 19.9.2013.
<<http://www.suntuubi.com/fi/Ota%20yhteytt%C3%A4/Rekisteriseloste/?cat=40>>
- Sinkkonen, Irmeli & Nuutila, Esko & Törmä, Seppo 2009. Helppokäyttöisen verkkopalvelun suunnittelu. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Suntuubi 2013. Suntuubi.com. Hakupäivä 19.9.2013. <<http://www.suntuubi.com/>>
- Tukifoorumi 2013. Nettisivu.org. Hakupäivä 19.9.2013.
<<http://www.tukifoorumi.com/>>

LIITTEET

Liite 1. Käytettävyytestilomake.

Liite 1 1(3)

Käytettävyystesti

Kiitos, että osallistut Saariharjun kylän verkkosivuston käytettävyystestaukseen. Testin tarkoituksena on tutkia, onko sivustosta onnistuttu tekemään käyttäjälle selkeät ja ymmärrettävät sekä onko niitä helppo käyttää.

Aluksi pyydän Sinua vastaamaan muutamiin taustakysymyksiin, jonka jälkeen tulee varsinaiset testikysymykset. Testin päätyttyä pyydän sinua vielä vastaamaan muutamaa loppukysymyksen. Testissä testataan verkkosivustoa, ei Sinua käyttäjänä ja tarkoituksena on löytää mahdolliset ongelmakohdat sivustolla sekä korjata ne. Vääriä vastauksia tai suoritustapoja ei ole. Pyydän Sinua olemaan mahdollisimman rehellinen palautteissasi ja kommentaissasi, koska se hyödyttää minua kaikkein eniten kehittämään verkkosivustosta käyttäjäystävällisemmän.

Testi kestää kokonaisuudessaan ½ - 1 tuntia. Olisiko Sinulla kysymyksiä ennen testin alkua?

Taustatiedot

Syntymävuosi: _____

Kuinka usein käytät Internetiä?

- _____ Päivittäin
- _____ Muutaman kerran viikossa
- _____ Muutaman kerran kuukaudessa
- _____ Harvemmin
- _____ En lainkaan

Jos käytät Internetiä, niin millaisten asioiden hoitoon käytät sitä

_____ Pankkiasiat	_____ Tiedon haku
_____ Sosiaalinen media	_____ Verkkokaupoissa asiointi
_____ Uutissivustot	_____ Opiskelu tai työnteke
_____ Viranomaispalvelujen käyttö	

Muu, mikä?

Liite 1 2(3)

Testikysymykset

1. Haluat laittaa ilmoituksen Saariharjun kylän sivustolle, että olet myymässä polkupyörääsi. Kuinka sinun tulee toimia, että saat ilmoituksesi sivustolle näkyviin?
2. Kirjastoauto on tulossa tänään, mutta et muista mihin aikaan se pysähtyy lähipysäkilläsi. Mistä katsot pysäkkitiedot?
3. Miltä sivulta löydät seuraavat asiat?
 - Taksien yhteystiedot
 - Nykyisen kylätoimikunnan jäsenten tiedot
 - Linkin Ranuan kunnan sivuille

Vastaavatko sivujen otsikot mielestäsi sisältöä?

___ Kyllä

___ Ei, miksi? Mikä otsikko ei vastaa?

Ovatko tekstit ymmärrettäviä ja helppolukuisia?

___ Kyllä

___ Ei, miksi?

Onko verkkosivustolla helppo liikkua?

___ Kyllä

___ Ei, miksi?

Erottuvatko linkit hyvin muusta tekstistä?

___ Kyllä

___ Ei, miksi?

Onko sivustolta helppo löytää hakemansa tiedot?

___ Kyllä

___ Ei, miksi?

Liite 1 3(3)

Miten seuraavat väittämät pitävät mielestäsi paikkansa.

1= täysin eri mieltä, 2= eri mieltä, 3= ei osaa sanoa, 4= samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
Verkkosivuston ulkoasu on miellyttävä	[]	[]	[]	[]	[]
Sivusto on hyödyllinen	[]	[]	[]	[]	[]
Sivusto on nykyaikainen	[]	[]	[]	[]	[]
Sisältö on mielenkiintoista	[]	[]	[]	[]	[]
Sivusto on looginen	[]	[]	[]	[]	[]

Kommentteja?

Parannusehdotuksia?

Loppuhaastattelu

Oliko sivustossa sellaisia kohtia joita et ymmärtänyt tai joiden kohdalla tunsit olosi epävarmaksi?

Olivatko kaikki termit ja valikkotermit selviä?

Toimivatko kaikki palvelun piirteet kuten oletit, vai tuliko yllätyksiä?

Oliko palvelussa elementtejä tai symboleja, joita et ymmärtänyt?

Tuliko vastaan sellaisia tilanteita, joissa olisit kaivannut enemmän informaatiota?